

Izdevums
latviešu valodā

Informācija un paziņojumi

57. sējums

2014. gada 20. novembris

Saturs

I Rezolūcijas, ieteikumi un atzinumi

ATZINUMI

Reģionu komiteja

108. plenārsesija 2014. gada 6.–8. oktobrī

2014/C 415/01	Reģionu komitejas atzinums "Eiropas ekonomikas ilgtermiņa finansēšana"	1
2014/C 415/02	Reģionu komitejas atzinums "Augsto tehnoloģiju <i>start-up</i> uzņēmumu ekosistēmas izveides veicināšanas pasākumi"	5
2014/C 415/03	Reģionu komitejas atzinums "Eiropas piekrastes un jūras tūrisma stratēģija"	9
2014/C 415/04	Reģionu komitejas atzinums "Klimata un enerģētikas politikas satvars laikposmam no 2020. gada līdz 2030. gadam"	14
2014/C 415/05	Reģionu komitejas atzinums "Mobilitāte reģionos, kam ir ģeogrāfiski neizdevīgs stāvoklis un demogrāfiskas problēmas"	18

III Sagatavošanā esoši tiesību akti

REĢIONU KOMITEJA

108. plenārsesija 2014. gada 6.–8. oktobrī

2014/C 415/06	Reģionu komitejas atzinums "Pasākumu kopums "Tīru gaisu Eiropā""	23
2014/C 415/07	Reģionu komitejas atzinums "Atbalsta shēma par augļu un dārzeņu, banānu un piena piegādi izglītības iestādēm"	30
2014/C 415/08	Reģionu komitejas atzinums "Eiropas platforma cīņai pret nedeklarētu darbu"	37

I

(Rezolūcijas, ieteikumi un atzinumi)

ATZINUMI

REĢIONU KOMITEJA

108. PLENĀRSESĪJA 2014. GADA 6.–8. OKTOBRĪ

Reģionu komitejas atzinums “Eiropas ekonomikas ilgtermiņa finansēšana”

(2014/C 415/01)

Ziņotājs	Witold Krochmal (PL/AE), Volovas pilsētas un gminas padomes loceklis
Atsauces dokuments	“Paziņojums par Eiropas ekonomikas ilgtermiņa finansēšanu” COM(2014) 168 final

I. IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ

REĢIONU KOMITEJA

1. atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas paziņojumu Padomei un Eiropas Parlamentam par Eiropas ekonomikas ilgtermiņa finansēšanu; tādējādi ir atzīta ilgtermiņa finansēšanas būtiskā loma ekonomikas krīzes pārvarēšanā un Eiropas uzņēmumu stabilas un konkurētspējīgas izaugsmes atjaunošanā;
2. uzskata, ka paziņojumā ierosinātie pasākumi palīdzēs nostiprināt Eiropas ekonomikas finansēšanas pamatprincipus, kuri var sekmēt darbvietu radīšanu;
3. Eiropas ekonomikas ilgtermiņa finansēšana ļaus vairāk līdzekļu novirzīt lieliem ieguldījumiem infrastruktūrā, un tādējādi vietējām un reģionālajām pašvaldībām būs vieglāk īstenot tādus projektus;
4. šajā nolūkā ilgtermiņa finansēšanas avoti jāvirza uz tiem ekonomikas projektiem, kas atbilst ES politikas mērķiem un stratēģijai “Eiropa 2020”, kā arī uz tiem, kas atspoguļo klimata un enerģētikas tiesību aktu kopumu 2030. gadam;
5. ir pārliecināta, ka Eiropas ekonomikas ilgtermiņa finansēšanas sistēmai piemērots regulējums palīdzēs potenciālajiem ieguldītājiem pārvarēt nevēlēšanos uzņemties risku;
6. tāpēc aicina ES līmenī izstrādāt politisko satvaru, kas ļautu uzlabot publisko ieguldījumu kvalitāti ES darbības aptvertajās jomās, kā teikts Eiropadomes 2012. gada decembra sanāksmes secinājumos, kuros dalībvalstis un ES iestādes aicinātas “[izpētīt, kādā veidā] iespējas, ko sniedz ES pastāvošā fiskālā sistēma, lai panāktu līdzsvaru starp vajadzību pēc produktīviem publiskiem ieguldījumiem un fiskālās disciplīnas mērķiem, varētu izmantot [Stabilitātes un izaugsmes] pakta preventīvajā daļā”⁽¹⁾;

⁽¹⁾ Eiropadomes 2012. gada 14. decembra sanāksmes secinājumi par EMS izveides pabeigšanu, 2. punkts.

7. uzsver, ka reālās ekonomikas finansēšanas nosacījumus ir būtiski pārveidojusi pašreizējā finanšu, ekonomikas un sociālā krīze. Tāpēc publiskie un privātie ilgtermiņa ieguldījumi aizvien lielākā mērā ir savstarpēji papildinoši. Publiskie ieguldījumi ir ne tikai privāto ieguldījumu dzinulis, bet arī bieži vien priekšnoteikums piemērotu strukturālo nosacījumu radīšanai reģiona tautsaimniecībā, un tiem ir automātiska stabilizatora nozīme, proti, tie darbojas kā precikliska rezerve nelabvēlīgos ekonomiskajos apstākļos. Publiskos ieguldījumus izmanto arī vispārējās intereses mērķu īstenošanai atsevišķās jomās (piemēram, izglītība, apmācība, pētniecība, infrastruktūra, veselība, vide u. c.), kurās publiski ieguldījumi vajadzīgi, jo privātie ieguldījumi nav orientēti uz lielāku labumu nodrošināšanu sabiedrībai un tāpēc tirgus nepilnības var izraisīt nepietiekamu izdevumu problēmu;

8. apgalvo, ka finansēšanas mehānismi būtu jāizvērtē kā viens no elementiem darba dzīves pilnīgas reformas ietvaros. Ja tiktu pieņemti vajadzīgie noteikumi, digitalizācija ļautu radīt apstākļus darba dzīves ievērojamai pārveidošanai un darbvietu radīšanai. Varētu palielināties arī spēja novirzīt ietaupījumus, izmantojot atvērtu, drošu un konkurētspējīgu finanšu nozari. Apvienojumā tas viss veicinātu Eiropas ekonomikas un rūpniecības konkurētspēju;

Banku sektors

9. uzsver, ka jebkurā regulējumā par kapitāla prasībām likviditātes pārvaldības jomā jāņem vērā šāda regulējuma ietekme uz banku spēju piešķirt aizdevumus ar garu atmaksas termiņu;

10. uzskata, ka reģionālās un pašvaldību bankas dažās dalībvalstīs varētu uzņemties īpašu lomu ilgtermiņa finansējuma jomā, jo tās ir vislabāk informētas par attiecīgā reģiona ekonomiku un bieži vien reģionā spēj īstenot lietderīgu un iedarbīgu ekonomikas ilgtermiņa finansēšanas politiku;

11. tāpat arī uzsver, ka it īpaši MVU finanšu pārskatu sistēmām jābūt pietiekami pārredzamām un ticamām, lai bankas, kas neatrodas reģionā, kurā darbojas uzņēmums, varētu pieņemt lēmumus par finansiālo atbalstu;

12. atkārtoti pauž atbalstu⁽²⁾ priekšlikumam par Eiropas banku sektora strukturālo reformu⁽³⁾, kuras mērķis ir finansiālos darījumus, kuru pamatā ir aizdevumu piešķiršana uzņēmējdarbībai, nodalīt no spekulatīviem darījumiem. Ar tādu regulējumu būtu jāierobežo noguldījumu izmantošana spekulatīvu darījumu finansēšanai un finanšu līdzekļi būtu jānovirza reālās ekonomikas vajadzībām;

Apdrošināšanas nozare

13. aicina izveidot nosacījumus, kas apdrošināšanas sabiedrībām ļautu piedalīties ekonomikas ilgtermiņa finansēšanā. Tas varētu ietvert ieguldījumus infrastruktūrā, mazos un vidējos uzņēmumos un sociālajos uzņēmumos;

14. uzskata, ka vislielākās izredzes ir sagaidīt, ka līdzekļus ilgtermiņā ieguldītu pensiju fondi, jo arī to saistības ir ilgtermiņa; mudina Eiropas Savienības, valstu un reģionālās iestādes izveidot garantiju shēmas, kas mazinātu risku un rosinātu ieguldītājus ilgtermiņa finansēšanai izmantot pensiju un apdrošināšanas plānu līdzekļus;

15. ņemot vērā to, ka pensiju fondu un ilgtermiņa apdrošināšanas sistēmu ikgadējā peļņa ir neliela galvenokārt tādēļ, ka dažādās valstīs ir atšķirīgi tirgi, aicina Komisiju izskatīt jauna Eiropas portatīvā krājkontu produkta izveidi, ko sertificētu ar *Eiropas pensiju uzkrājumu produktu pasi pēc modeļa, kā sertificē ieguldījumu sabiedrības ar mainīgu kapitālu*. Šādai sistēmai vajadzētu nodrošināt, ka privātie pensiju produkti spēj garantēt efektīvu un drošu finansējumu ilgtermiņa ieguldījumiem;

16. uzskata, ka publiskās finanses pagaidām vēl netiek pietiekami izmantotas; uz to norāda publisko ieguldījumu pārmērīgi zemais ienesīgums un spēja tikai nelielā apmērā ar sviras efektu piesaistīt privātos ieguldījumus, un tāpēc samazinās to ieguldījums ekonomikas izaugsmē;

⁽²⁾ Sk. RK 2014. gada 26. jūnija atzinumu (ECOS-V-055).

⁽³⁾ COM(2014) 043.

Kapitāla tirgi

17. uzskata, ka saistībā ar centieniem diversificēt Eiropas ekonomikas finansēšanas avotus jānodrošina pēc iespējas labāki apstākļi Eiropas kapitāla tirgu attīstībai un finanšu instrumenti jāstrukturē tā, lai būtu iespējams ieguldīt biržas sarakstā iekļautos MVU;

18. uzskata, ka uzņēmēju un potenciālo ieguldītāju vidū jāizplata zināšanas par kapitāla tirgu funkcionēšanu. Tāpēc ES iestādēm un aģentūrām būs jāsadarbjas ar valstu un reģionālajām iestādēm attiecībā uz pašreizējiem pasākumiem, lai paplašinātu iespējas ar kapitālu atbalstīt ekonomiku, tostarp mazos un vidējos uzņēmumus;

19. vērs uzmanību uz privātas izvietojanas tirgu attīstību dažās ES valstīs un uz to, ka ASV privātas izvietojanas tirgū palielinās Eiropas emitentu skaits; mudina ES iestādes pieņemt noteikumus, kas novērstu barjeras šādu tirgu attīstībai, it sevišķi šķēršļus saistībā ar informāciju par emitentiem;

20. aicina Komisiju ātrāk izstrādāt ES noteikumus par kredītreitingiem un izvērtēt, vai visā Eiropas Savienībā iespējams harmonizēt datus par MVU vai arī palielināt to salīdzināmību;

Infrastrukturā finansēšana

21. tā kā ierastie infrastruktūras ieguldījumu finansēšanas avoti ir gandrīz izsīkuši, uzskata, ka nepieciešama jauna finansēšanas pieeja, kas aptvertu visas politikas jomas, kurās ES patlaban darbojas. Minētajā pieejā būtu jāņem vērā dažādi finansēšanas avoti, tostarp privātie avoti, kā arī infrastruktūras attīstības pakāpe katrā dalībvalstī;

22. pauž sarūgtinājumu, ka Eiropas Komisijas izvirzītie Eiropas krājkonta ieviešanas mērķi nav pietiekami tālejoši, jo tā ir vien norādījusi, ka "Komisijas dienesti līdz 2014. gada beigām veiks pētījumu par iespējamām tirgus nepilnībām un citiem trūkumiem saistībā ar uzkrājumu pārrobežu plūsmu, tostarp sagatavos apskatu par valstīs pastāvošajiem krājkontu modeļiem un novērtējumu par iespēju ieviest ES krājkontu"⁽⁴⁾;

23. mudina vietējās un reģionālās pašvaldības veikt tādus strukturālus ieguldījumus, kuru ienesīgums ir tik liels, lai sadarbība infrastruktūras projekta īstenošanā būtu izdevīga fondiem, kas iegulda infrastruktūrā;

24. uzskata, ka ir ļoti svarīgi kā publiskā sektora iestāžu, tā arī potenciālo ieguldītāju vidū izplatīt informāciju par labo praksi attiecībā uz privātā kapitāla ieguldījumiem infrastruktūrā. Labās prakses piemērus var izmantot, lai izstrādātu procedūru paraugus infrastruktūras finansēšanas procesa uzlabošanai;

25. uzskata, ka svarīgi ir atbalstīt visas vietējā un reģionālā līmeņa ieguldījumu iniciatīvas, kuru mērķis ir finansēt infrastruktūru no privātā kapitāla, kam ir saikne ar teritoriju, kurā infrastruktūra darbosies, un tādējādi nostiprināt gan ieguldītāju, gan iedzīvotāju saikni ar projektiem un atbildību par tiem;

26. pilnībā piekrīt apgalvojumam, ka kapitāla piesaistīšana Eiropas ekonomikas ilgtermiņa finansēšanai lielā mērā ir atkarīga no Eiropas ekonomikas normatīvās un uzņēmējdarbības vides, kā arī no katras ES dalībvalsts ekonomikas;

Noslēguma piezīmes

27. no paziņojumā minētajiem ES iestāžu pasākumiem par ļoti svarīgiem atzīst šādus:

— korporatīvā pārvaldība, kas pamatojas uz darbinieku finansiālo līdzdalību. Tas, domājams, palīdzētu uzlabot darba kvalitāti un efektivitāti, nodrošinot ilgtermiņa skatījumu, kas potenciālajiem ieguldītājiem ir ļoti svarīgs apsvēruma. Tāda korporatīvās pārvaldības pieeja palielina darbvietu drošību, kas vietējā un reģionālajā mērogā ir iedzīvotājiem nozīmīgs faktors;

⁽⁴⁾ Komisijas paziņojums, 8. lpp.

- skaidri un visaptveroši pārskati par korporatīvo pārvaldību un uzticami informācijas avoti, kas ļauj ieguldītājiem pieņemt pareizos lēmumus, neaizmirstot par mazajiem un vidējiem uzņēmumiem, jo tiem pieņemt ieguldījumu lēmumus ir grūtāk tādēļ, ka ir mazāk iespēju izmantot konsultāciju pakalpojumus;
- izstrādāt ilgtermiņa ieguldījumus veicinošus grāmatvedības standartus un atļaut biržas sarakstā iekļautiem MVU piemērot vienkāršotus grāmatvedības standartus, vienlaikus saglabājot pietiekamu uzticību no ieguldītāju puses;
- uz biržas sarakstā neiekļautiem MVU attiecināt patstāvīgu uzskaites sistēmu; tas, domājams, veicinātu pārrobežu grupas, kuru izveidei traucē tas, ka maziem un vidējiem uzņēmumiem jāpiemēro attiecīgās valsts grāmatvedības standarti;
- novērst situāciju, ka priekšroka tiek dota finansēšanai, izmantojot aizņēmumu, nevis pašu kapitālu, proti, atļaut atskaitīt pašu kapitāla palielināšanas izmaksas vai atcelt iespēju atskaitīt aizņēmumu procentu izmaksas;
- novērst starp valstīm pastāvošās tiesiskās atšķirības, kas kavē ilgtermiņa pārrobežu ieguldījumus un tādējādi negatīvi ietekmē uzņēmumu – it īpaši MVU un galvenokārt tādu, kam ir slikts finansiālais stāvoklis, – nostiprināšanos un spēju attīstīties.

Briselē, 2014. gada 7. oktobrī

*Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Michel LEBRUN

Reģionu komitejas atzinums “Augsto tehnoloģiju start-up uzņēmumu ekosistēmas izveides veicināšanas pasākumi”

(2014/C 415/02)

Ziņotājs Markku Markkula kgs (FI/PPE), Espo pilsētas domes loceklis**I. IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ**

REĢIONU KOMITEJA

Ievads

Jaunākie pētījumi⁽¹⁾ liecina, ka turpmākajos piecos gados G20 attīstīto valstu tirgos paredzams ikgadējs interneta ekonomikas pieaugums par 8%. Turklāt lietojumprogrammu izstrādātāju skaits Eiropā no 1 miljona 2013. gadā palielināsies līdz 2,8 miljoniem 2018. gadā⁽²⁾. Atbalsta pakalpojumu un tirgvedības jomā 2013. gadā bija 1,8 miljoni darbvietu, un 2018. gadā šādu darbvietu skaits sasniegs 4,8 miljonus. Minētie dati liecina par to, ka īpaša uzmanība jāpievērš tādai parādībai kā augsto tehnoloģiju start-up uzņēmumi, kas – atbilstīgi vadīti – Eiropā varētu kļūt par īstu un piemērotu izaugsmes un darbvietu radīšanas dzinējspēku. Tomēr jāņem vērā tas, ka Eiropā uzņēmējdarbības kultūra nav veicināta sistemātiski, tāpēc turpmāk šajā ziņā jādarā vairāk un jārikojas efektīvāk. Jāatzīmē, ka ES mērķu īstenošanā un uzņēmējdarbības sekmēšanā izšķiroša nozīme ir vietējām un reģionālajām pašvaldībām, kas atbild par vienu trešdaļu publiskā sektora izdevumu un divām trešdaļām publiskā sektora ieguldījumu.

Galvenie apsvērumi

1. Augsto tehnoloģiju start-up uzņēmumu ekosistēmas nav iespējams priekšlaikus pilnībā izplānot vai izveidot. Ekosistēmā daudzi mainīgie lielumi nav kontrolējami. **Tomēr var minēt faktoros, kas veicina uzņēmējdarbību:** labāka aizdevumu pieejamība, efektīvs tiesiskais regulējums un nodokļu sistēma, uzņēmējdarbības kultūras veicināšana un uzņēmuma gatavība uzņemties lielāku risku. Uz šiem aspektiem Eiropas Komisija ir norādījusi vairākkārt, piemēram, “Rīcības plānā uzņēmējdarbības jomā 2020. gadam”⁽³⁾. Lai augsto tehnoloģiju jomā sekmētu uzņēmējdarbību, ir vajadzīga arī infrastruktūra, kas nodrošina piekļuvi platjoslai.
2. Tāpēc nav iespējams iepriekš pateikt, kur radīsies ekosistēma. Start-up uzņēmuma izveides vietu nosaka nevis politikas veidotāji, bet gan paši uzņēmēji, vadoties pēc attīstībai izdevīgiem nosacījumiem, kas viņiem tiek piedāvāti.
3. Šādu ekosistēmu atbalstīšanā būs jāiesaista publiskā pārvalde, politikas veidotāji, uzņēmēji, akadēmiskās aprindas, studenti un visi pārējie dalībnieki, un jānodrošina šiem dalībniekiem attiecīgas zināšanas un kultūra. **Šajā sakarā izšķiroša nozīme ir izglītībai, jo cilvēki būs tie, kas nodrošinās izcilību un inovāciju.**
4. Lai neveiksmes un nepietiekamas efektivitātes risku samazinātu līdz minimumam, ar valstu līmenī veiktas koordinācijas palīdzību ir jāapvieno un jākoncentrē resursi uz atsevišķām ekosistēmām, kas izvēlētas atbilstīgi nepārprotamiem kritērijiem. Tieši reģionālais līmenis ir vispiemērotākais līmenis, kurā apsvērt resursu apvienošanas veidus.
5. Eiropā vērojama gan valstu, gan reģionālo iniciatīvu pārmērīga sadrumstalotība. Tāpēc ir vajadzīgs vienots modelis.

Datu apzināšana

Lai varētu pieņemt mērķu sasniegšanai nepieciešamos lēmumus, vajadzīga skaidra un visaptveroša informācija attiecīgajā jautājumā. Tāpēc RK uzskata, ka jāveic šādi pasākumi:

6. jāizvērtē, kas konkrēti ir paveikts, ņemot vērā, ka dažādos Eiropas reģionos jau pastāv instrumenti un/vai ir izstrādāta politika augsto tehnoloģiju start-up uzņēmumu dibināšanas veicināšanai. Tas ļautu izveidot rezultātu apkopojumu, kas būtu pārskatāms un viegli saprotams;

⁽¹⁾ BCG, “The \$ 4.2 Trillion Opportunity – the internet economy in the G-20”, 2012. gada marts.

⁽²⁾ GIGAOM RESEARCH, “Sizing the EU app economy”, 2014. gada februāris.

⁽³⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0795:FIN:LV:PDF>

7. dati jāsapņrupē, lai no tiem izkristalizētu svarīgākos: tas savukārt ļāu analītiski izvērtēt reģionos jau īstenotos pasākumus un noteikt vispārējo tendenci;
8. jāizveido piemērota datubāze, kurā decentralizētas pārvaldības pārstāvji pieredzes apmaiņas nolūkā varētu ievietot paraugprakses piemērus. Tā rezultātā būtu arī iespējams veikt salīdzinošu vērtēšanu, kas būtu ļoti noderīga sevišķi tiem reģioniem, kuros tiesiskais regulējums ir nepilnīgs;
9. **jāievieš mehānismi, kas ļāu izvērtēt pasākumu iedarbību;** tādējādi varētu periodiski pārbaudīt sasniegtos rezultātus;
10. jānoskaidro, kuri ir svarīgākie ieinteresētie dalībnieki reģionālajā līmenī un kāda ir viņu loma *start-up* uzņēmumu atbalstīšanā. Šajā nolūkā varētu izmantot arī instrumentus, kas ir pieejami un tiek izmantoti citos ES projektos: Interneta uzņēmumu un *start-up* uzņēmumu ekosistēmas dinamiska apzināšana (*Dynamic Mapping of Web Entrepreneurs and Startups' ecosystem*) un Kopu novērošanas centrs (*Cluster Observatory*).

Administratīvo procedūru vienkāršošana un saskaņošana

11. Tā kā *start-up* uzņēmumu koncepcija ir saistīta ar elastīguma koncepciju, pēc iespējas vairāk jāsamazina administratīvais slogs. Vēl aizvien viena no svarīgākajām problēmām, kas jārisina, ir administratīvie šķēršļi. Tāpēc RK ierosina
 - 11.1. vienkāršot un saskaņot reģionālo tiesisko regulējumu, lai nesarežģītu valsts līmeņa regulējumu;
 - 11.2. nepārkāpjot datu aizsardzības noteikumus, tiešsaistē piedāvāt pēc iespējas plašāku lietderīgas un strukturētas informācijas klāstu;
 - 11.3. **noteikt minimālos standartus attiecībā uz sniedzamo informāciju** tā, lai informācijas adresāti varētu to izvērtēt un salīdzināt;
 - 11.4. tiešsaistē publicēt informāciju par visām veicamajām procedūrām un vienlaikus līdz minimumam novērst to dublēšanos, kā arī nodrošināt iespēju tiešsaistē veikt administratīvās procedūras;
 - 11.5. tiešsaistē nodrošināt informāciju gan attiecīgajā valsts valodā, gan arī angļu valodā.
12. Īstenojot 11.1.–11.5. punktā minētos pasākumus, būtu jāizmanto arī jau pastāvošie instrumenti, piemēram, portāls http://ec.europa.eu/internal_market/eu-go/

Publiskās administrācijas personāla kvalifikācijas celšana

RK uzsver, ka vispusīgā stratēģijā augsto tehnoloģiju *start-up* uzņēmumu ekosistēmu izveides veicināšanai būtu jāiekļauj šādi elementi:

13. **jāapmāca reģionālās un vietējās publiskās administrācijas personāls.** personām, kas veidos ekonomikas nākotni, jābūt sagatavotām pēc iespējas labāk un ļoti labi informētām par inovācijas jaunumiem;
14. **jāveido vietējo un reģionālo pašvaldību, kā arī ikvienas personas spējas plānot,** proti, spējas sagatavot programmu, kas ļāu sasniegt rezultātus. Ir vajadzīga arī apmācība par uzņēmējdarbību;
15. **jāizstrādā piedāvāto pakalpojumu kvalitātes vērtēšanas mehānismi,** lai tādējādi publiskā administrācija gūtu stimulus maksimāli uzlabot savu darbību;
16. jāpanāk, ka arī reģioni, tāpat kā valstu valdības, sāk **domāt par digitālo dimensiju.** Tas ļāu arī uzlabot efektivitāti un iedzīvotājiem sniegtos pakalpojumus;
17. jāiegulda lielāki pūliņi, lai panāktu, ka katrs reģions, līdzīgi kā visas dalībvalstis, ieceļ **digitalizācijas stratēģijas vadītāju (Chief Digital Officer).** Minētie vadītāji, pieņemti pastāvīgā pilna laika darbā, rūpētos par to, lai digitālo jauninājumu ietekme būtu pēc iespējas plašāka un efektīvāka;
18. **reģionālie dati jāpublisko atbilstīgi datu aizsardzības noteikumiem.** Tie ir ļoti svarīgi *start-up* uzņēmumiem. Reģionālo datu publiskošana palielinātu pārredzamību un uzticēšanos. Tādējādi palielinātos arī izdevība inovatīviem uzņēmumiem apzināt potenciālās iespējas;

19. **visiem reģioniem vajadzētu izvirzīt vismaz dažus kvantitatīvus mērķus** attiecībā uz gudru izaugsmi un *start-up* ekosistēmu veidošanu augsto tehnoloģiju jomā; vai arī tiem būtu jāievieš uz kvalitāti orientēta pieeja, kas atbalstītu tādas pozitīvas pārmaiņas, kuras veicinātu mērķu sasniegšanu;

20. politikas pasākumu uzraudzīšana un vērtēšana būtu jāuztic īpašai tehniskajai komitejai, kuras sastāvā būtu neatkarīgi eksperti. Pēc novērtējuma pabeigšanas visiem reģioniem būtu jāpublicē **periodisks ziņojums (vismaz vienreiz gadā) par panākumiem izvirzīto mērķu īstenošanā**. Šajā ziņojumā vispirmām kārtām būtu jāanalizē reģiona RIS3 pārdomātas specializācijas stratēģija, īpašu uzmanību pievēršot panākumiem inovatīvas ekosistēmas izveides jomā, izaugsmi veicinošiem pasākumiem un jaunu, ļoti sekmīgu uzņēmumu izveidei. Ziņojuma otrs mērķis ir Eiropā šajā jomā sekmēt pasākumu saskaņošanu. Tomēr ziņojums nedrīkstētu radīt vietējā un reģionālā līmeņa dalībniekiem papildu administratīvo slogu;

21. reģionālajā un vietējā līmenī savlaicīgi jāizveido atbilstīgs statistikas pamats, un **jānosaka reģionālie progresā rādītāji, kas nepieciešami sasniegto rezultātu novērtēšanai**. Mērķis ir izprast, kuri politikas pasākumi ir bijuši visefektīvākie un kuri – mazāk efektīvi, un attiecīgi izstrādāt turpmāko politiku.

Uzņēmējdarbības apguves atbalstīšana un inovācijas veicināšana

Empīriskie dati liecina, ka starp veiksmīgu uzņēmējdarbību un uzņēmēja izglītības līmeni pastāv pozitīva saikne neatkarīgi no iegūtās izglītības⁽⁴⁾. Saskaņā ar dažu dalībvalstu datiem tikai 1 % maģistrantūras absolventu piecus gadus pēc studiju beigšanas apgalvo, ka ir uzņēmēji. Turklāt aizvien lielāka plaša veidojas starp darba devēju vajadzībām un darbaspēka prasmēm: Eiropā 26 % darba devēju nevar aizpildīt vakantās vietas, jo darbaspēkam trūkst vajadzīgo prasmju⁽⁵⁾. Tāpēc RK uzsver, ka svarīgi ir šādi aspekti:

22. vajadzīga **kontaktiestāde, kas pastāvīgi nodarbojas ar uzņēmējdarbības kultūras popularizēšanu**. Šo kultūru varētu veicināt reāli veiksmes stāsti. Visā Eiropā jaunieši būtu jāinformē par to, kādas iespējas mūsdienās paveras, pateicoties jaunajām tehnoloģijām;

23. **jāveicina proaktīva jauniešu nostāja**, jālikvidē kultūras un psiholoģiskie šķēršļi, kas traucē uzņēmējdarbības uzsākšanai. Tas nozīmē, ka vajadzīga vispusīga uzņēmējdarbības izglītības stratēģija, kā jau uzsvērts RK atzinumā par tematu "Izglītības pārvērtēšana"⁽⁶⁾;

24. **jārada entuziasms dibināt uzņēmumus**. Veiksmīgi uzņēmēji, kuru darbība patiesi ietekmē cilvēku dzīvi, būtu jāsumina un jāņem par piemēru. Mums vajadzīgi stimuli gan uzņēmējdarbībai, gan inovācijai;

25. **uzņēmumu inkubatoriem jāklūst par neatņemamu izglītības programmas sastāvdaļu, un izglītība jāsaista ar uzņēmējdarbības vidi**. Tas ļautu studentiem izbaudīt, ko nozīmē uzņēmuma vadības uzņemšanās, un vienlaikus nepārtraukt studijas, kuras – uzņēmējdarbības neveiksmes gadījumā – viņiem būtu drošs pamats;

26. **jāatbalsta sadarbībā ar uzņēmumiem piedāvātās izglītības programmas**, kurām ir starptautiska ievirze, kuras paredzētas *start-up* uzņēmumiem un uzņēmumiem ar strauju izaugsmi un kurās jaunākie atklājumi tehnikas, uzņēmējdarbības un dizaina jomā apvienoti ar uzņēmējdarbības atklāšanas procesu (*entrepreneurial discovery*); tās nes labumu attiecīgajai teritorijai un ir pierādījušas savu spēju sniegt izcilus rezultātus.

27. lai nodrošinātu, ka dažādas izglītības un arodapmācības programmas reāli atbilst tirgus vajadzībām, viens no piemērotiem kritērijiem varētu būt **līdzfinansējums un/vai daļēja izmaksu segšana**: uzņēmumi varētu ieguldīt – un dažu programmu gadījumā ir svarīgi, lai uzņēmumi iegulda – līdzekļus un demonstrē, ka patiešām tic konkrētajai iniciatīvai. Ideāli šādās programmās sadarbītos pārstāvji no uzņēmumiem, kas ir aktīvi dažādos reģionos un dažādās nozarēs, programmas viņiem nodrošinātu pieeju jaunākajām idejām un tehnikai un ģenerētu partnerības projektus starp uzņēmumiem un izglītības un pētniecības iestādēm;

⁽⁴⁾ Eiropas Komisija, "Effects and impact of entrepreneurship programmes in higher education", 2012. gada marts.

⁽⁵⁾ McKinsey Global Institute, "Help wanted: The future of work in advanced economies", 2012. gada marts (autori: James Manyika, Susan Lund, Byron Auguste, Sreenivas Ramaswamy).

⁽⁶⁾ CoR2392/2012.

28. Turklāt būtu jāharmonizē šādu programmu akreditācija.

29. Ļoti svarīgi ir veidot sinerģiju starp dažādiem uzņēmējdarbības atbalstam paredzētiem ES projektiem, it sevišķi starp pamatprogrammu "Apvārsnis 2020", Uzņēmumu un MVU konkurētspējas programmu (COSME), ES strukturālajiem un investīciju fondiem.

Pārdomāta ekosistēmu specializācija

RK atgādina par turpmāk izklāstītajiem aspektiem, kas jau bija minēti agrāk pieņemtajā atzinumā "Inovācijas plaisas mazināšana" ⁽⁷⁾.

30. Stratēģijā "Eiropa 2020" ES Padome ir uzsvērusi pārdomātas specializācijas izšķirošo nozīmi. ES ceļvedī par pētniecības un inovācijas stratēģijām pārdomātai specializācijai (RIS3) šīs stratēģijas ir definētas kā integrētas programmas, kuru mērķis ir pārveidot konkrētas vietas ekonomiku.

31. Pārdomātas specializācijas forumam (S3 platformai) vairāk jāatbalsta vietējā un reģionālā līmeņa pasākumi un īpaša uzmanība jāpievērš mazāk attīstītajiem reģioniem. Tas galvenokārt nozīmē tādu procesu atbalstīšanu, kas vērsti uz to, lai reģionos apzinātu augstu pievienoto vērtību nesošas darbības. Tas arī nodrošina vislabākās iespējas stiprināt reģiona konkurētspēju un iespējas īstenot tādas politikas pasākumus, kuri visvairāk nepieciešami pārdomātu specializācijas stratēģiju izstrādei šajos reģionos.

32. RK uzsver, ka ir svarīgi piešķirt ES un reģionālā līmeņa finansējumu inovācijas un ražošanas ekosistēmām, kurām ir spēcīgas vietējās, reģionālās vai pārreģionālās iezīmes.

Citi lietderīgi pasākumi

RK visnotaļ mudina dažādu dalībvalstu reģionus veikt šādus pasākumus:

33. **koordinēt dažādu ekosistēmas dalībnieku pasākumus.** Publisko administrāciju galvenais pienākums ir veicināt kontaktus un veidot sadarbību starp ekosistēmas dalībniekiem;

34. **veikt vairāk publisko iepirkumu no MVU, kas darbojas augsto tehnoloģiju jomā.** Visā ES teritorijā lielākā daļa publisko iepirkumu ir lielu starptautisko uzņēmumu rokās. Pēc iespējas ātrāk jāpielāgojas jaunajās publiskā iepirkuma direktīvās ⁽⁸⁾ paredzētajiem noteikumiem, ar ko būtiski uzlabo MVU piekļuvi tirgum;

35. censties piesaistīt vadošos uzņēmumus augsto tehnoloģiju jomā, jo tas palielinātu tehnisko talantu skaitu un radītu plašāku pozitīvu ietekmi. Visas darbības būtu jāplāno, izmantojot vienotu satvaru, kas aptvertu ne tikai vietējo līmeni.

Briselē, 2014. gada 7. oktobrī

Reģionu komitejas
priekšsēdētājs

Michel LEBRUN

⁽⁷⁾ CdR 2414/2012 fin.

⁽⁸⁾ Direktīva 2014/24/ES, ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK, un Direktīva 2014/25/ES, ar ko atceļ Direktīvu 2004/17/EK.

Reģionu komitejas atzinums “Eiropas piekrastes un jūras tūrisma stratēģija”

(2014/C 415/03)

Ziņotājs	Vasco Ilídio Alves Cordeiro (PT/PSE) Azoru salu reģionālās valdības priekšsēdētājs
Atsauces dokuments	Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Eiropas stratēģija lielākai izaugsmei un darbvietām piekrastes un jūras tūrisma nozarē” COM (2014) 86 final

I. IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ

REĢIONU KOMITEJA

1. atzinīgi vērtē pirmo Eiropas piekrastes un jūras tūrisma stratēģiju un to, ka tiek atzīta skaidras un ilgtspējīgas sistēmas nozīme izaugsmes veicināšanā un darbvietu izveidē, īpaši jauniešiem;
2. aicina Eiropas Komisiju turpmāk pievērsties tūrismam arī citos reģionos, kuriem raksturīgi īpaši dabas apstākļi, piemēram, kalnu reģionos un mazapdzīvotos reģionos, un izstrādāt stratēģijas šiem reģioniem;
3. uzsver vietējo un reģionālo pašvaldību nozīmi tūrisma politikas plānošanā un īstenošanā; atzinīgi vērtē piekrastes un jūras tūrisma iekļaušanu citās attiecīgās ES politikas jomās, piemēram, IT pieejamības, transporta, vides, drošības, patērētāju aizsardzības un darbaspēka mobilitātes jomā;
4. ir gandarīta, ka Eiropas Komisija atzīst salu un citu attālu galamērķu īpašos apstākļus pieejamības, transporta izmaksu, sezonālātes un satiksmes savienojamības ziņā un to ietekmi uz tūrismu un ekonomiku;
5. uzskata: lai stratēģiju īstenotu, ir jādefinē un jāpapildina to darbību klāsts, kuras uzskatāmas par piekrastes un jūras tūrismu, ar to saprotot ne tikai piejūras un pludmales tūrismu, kruīzus, burāšanu, kuģošānu un ar to saistītas iekšzemes darbības ⁽¹⁾, bet arī darbības un sporta veidus, kas saistās ar jūru, piemēram, niršanu, savvaļas dzīvnieku vērošanu, viļņu/vēja sporta nodarbes un kultūras tūrismu – kultūras mantojuma un pavārmākslas iepazīšanu, kultūras pasākumu apmeklēšanu, zvejas veidu un metožu iepazīšanu;
6. norāda, ka jaunajā finanšu shēmā ES stratēģijas mērķi jāatbalsta ar pienācīgām finansējuma iespējām un ka pilnībā jāievēro subsidiaritātes princips, tādējādi pilnveidojot un koordinējot minēto stratēģiju sadarbībā ar ES iestādēm, dalībvalstīm, reģioniem un ieinteresētajām personām;
7. uzsver: ir jāatzīst, ka piekrastes un jūras reģionos tūrisms var veicināt izpratni par nepieciešamību nodrošināt vides un kultūras ilgtspēju, kā arī Eiropas jūrniecības mantojuma popularizēšanu un saglabāšanu un stimulēt tādas rīcības modeļus (atbildīgu un uz līdzdalību orientētu tūrismu), kas vajadzīgi šo mērķu sasniegšanai;
8. norāda, ka daudzveidīgā saimnieciskā izmantošana un darbība, kas izvērstā Eiropas piekrastēs, palielina slodzi dabas resursiem, un aicina jūras baseinu stratēģiju ietvaros nekavējoties pievērsties jautājumiem, kuri saistīti ar šīm darbībām, proti, energoefektivitātei, atjaunojamo energoresursu izmantošanai, atkritumu savākšanai, glabāšanai un apstrādei, bioloģiskās daudzveidības izzušanai, dabisko dzīvotņu iznīcināšanai, piekrastes degradācijai un augsnes erozijai, dzeramā ūdens aizsardzībai un notekūdeņu attīrīšanai; uzskata, ka šīs problēmas ir plašākas par katra atsevišķā reģiona vai valsts kompetenci un ka ir vajadzīga koordinēta rīcība jūras baseina līmenī, ko papildinātu nepieciešamais finansējums un efektīva dalīšanās paraugpraksē;

⁽¹⁾ Sk. COM(2014) 86, 4. zemsvītras piezīmi.

9. atgādina, ka pienācīgi jāņem vērā un pēc iespējas jānovērš klimata pārmaiņu ietekme, šai nolūkā aizsargājot un atjaunojot dabas teritorijas, kā arī iekļaujot tūrismu kompleksajā piekrastes teritorijas pārvaldības sistēmā;

10. atzīst Eiropas organizāciju un iniciatīvu (piem., Zilā karoga statusa, Piekrastes kvalitātes balvas, ES zilās izaugsmes stratēģijas) nozīmi tādu Eiropas tūrisma kvalitātes principu popularizēšanā kā vides aizsardzība, tūrisma ilgtspēja, izglītības un informētības veicināšana Eiropas piekrastes un jūras reģionos, un uzstājīgi aicina Komisiju nodibināt dialogu ar iestādēm, kuras sekmē minētās iniciatīvas, lai paplašinātu to ietekmi un mudinātu reģionus brīvprātīgi tās atbalstīt;

11. uzskata, ka ES zilās izaugsmes stratēģija apvienojumā ar inovāciju sniedz nozīmīgu iespēju sekmēt vietējo un reģionālo ekonomiku un radīt darbvietas, kas varētu piekrastes reģioniem piesaistīt arī vairāk tūristu. Priekšlikumus par inovāciju un jūras nozaru izaugsmi sk. RK atzinumā CoR-2014-02645-00-01;

Rezultatīvitate un konkurētspēja

12. norāda: lai gan piekrastes un jūras tūrisms pēdējā desmitgadē bijis rentablāks nekā tūrisms kopumā, vidējie izdevumi par vienu nakti un vidējais uzturēšanās ilgums ir samazinājušies; uzskata, ka ir ārkārtīgi svarīgi šo tendenci mainīt un censties piekrastes un jūras teritorijā palielināt izdevumus un uzturēšanās ilgumu, izmantojot novatoriskus, īpaši pielāgotus līdzekļus un vienlaikus risinot sezonālās problēmas;

13. uzsver, ka Eiropas piekrastes un jūras reģioniem ir jāizstrādā vietējās stratēģijas ar mērķi saglabāt, apzināt un popularizēt tiem raksturīgās iezīmes, tādējādi palielinot to kā tūrisma galamērķu atpazīstamību, kuras pamatā ir to unikālās īpatnības;

14. atzīmē, ka pieaug pieprasījums pēc nišas tūrisma, piemēram, tādās jomās kā veselība, medicīna, sports, piedzīvojumi, savvaļas dzīvnieki, daba, ekoloģiskā gastronomija, kultūra un luksusa pakalpojumi; visiem minētajiem paveidiem ir izaugsmes, ekonomikas attīstības un darbvietu izveides potenciāls;

15. uzsver, ka ir jāizstrādā virkne integrētu tūrisma piedāvājumu, kuros tiktu iesaistītas dažādas ieinteresētās personas no vietējam pašvaldībām un kuri veicinātu darbvietu izveidi reģionos; norāda, ka jaunus tūrisma produktus ir iespējams radīt, savienojot dažādas darbības, kas ir tradicionālas Eiropas piekrastes un jūras reģionos (piem., lauksaimniecību un zvejniecību, vietējos produktus un vīna darīšanu, vietējo mantojumu, tradīcijas un ieradumus); jāveido arī saikne ar nodarbēm, kas mazina tūrisma sezonālo raksturu, piemēram, ar jūras un/vai piekrastes sporta veidiem;

16. mudina Komisiju apkopot labas prakses piemērus un publicēt pētījumu par masu tūrisma galamērķu pārstrukturēšanu un par pārdomātu un integrētu tūrisma projektu piemēriem piekrastes un jūras reģionos; aicina Komisiju veicināt diskusiju par šāda pētījuma rezultātiem, sarīkojot Eiropas mēroga konferenci, kurā piedalītos dalībvalstis, reģioni un ieinteresētās personas;

17. brīdina, ka piekrastes un jūras tūrisma sezonālitate bieži ietekmē vairāk nekā citus galamērķus, kuros tūristu pieplūdums ir izlīdzinātāks; tāpēc uzsver, ka šiem reģioniem nepieciešams lielāks atbalsts, lai tie varētu dažādot tūrisma plūsmas, un mudina vietējos uzņēmējus popularizēt un radoši izmantot vietējo mantojumu un sniegtos pakalpojumus, piedāvājot plašāku produktu un pakalpojumu klāstu ne tikai vietējā mērogā un neatkarīgi no laika apstākļiem;

Zināšanu uzlabošana – konkurētspējas stiprināšanai

18. atbalsta IT un inovācijas līdzekļu izmantošanu, lai popularizētu piekrastes un jūras reģionus, un aicina Komisiju paplašināt tūrisma nodaļu Eiropas jūru atlantā, lai plašāk informētu par piekrastes un jūras reģioniem, to vērtībām un pievilcību gan tūristiem, gan citiem reģioniem;

Darbaspēks, prasmes un inovācija

19. atzīst, ka tūrisma nozare saskaras ar problēmām tādās jomās kā ilgtspējīgu darbvietu radīšana, algu palielināšana un prasmīgu darbinieku piesaistīšana;

20. aicina Komisiju izmantot "Erasmus +" darbaspēka mobilitātes veicināšanai tūrisma nozarē un izveidot apmaiņas un apmācības programmu piekrastes un jūras reģioniem, kura būtu orientēta galvenokārt uz jauniešiem un "klusu sezonu", lai palielinātu profesionālās apmācības iespējas, dalītos paraugpraksē un rosinātu uzņēmējdarbības garu šajos darbiniekos;

21. atbalsta mazo un vidējo tūrisma uzņēmumu kopu izveidi, kas ļautu piedāvāt papildu pakalpojumus un kvalitatīvus tūrisma produktus (piem., naktsmītnes, transportu, atpūtas iespējas), tādējādi nodrošinot plašāku un pilnīgāku tūrisma pakalpojumu klāstu; iesaka reģionālajām un vietējām pašvaldībām veicināt šādu vietējo uzņēmumu kopu izveidi, veidojot tikšanās forumus, kuros būtu iesaistīti publiskā un privātā tūrisma sektora dalībnieki, un kopīgas platformas, kas veicinātu tūrisma galamērķa identitātes, integrācijas un tēla saglabāšanu, turklāt vienlaikus paredzot nodokļu atvieglojumus un/vai nodokļu stimulus tiem MVU, kas veido kopas un veicina projektus;

22. piekrīt, ka atzinīgi jānovērtē tie MVU, kuri atbalsta ilgtspējīga tūrisma veicināšanu tādos aspektos kā, piemēram, vides un pārtikas drošība, ūdens un atkritumu apsaimniekošana un siltumnīcefekta gāzu emisiju mazināšana;

23. norāda, ka dalībvalstīs ļoti atšķiras atpūtas kuģu operatoru licencēšanas procedūras un nepieciešamā kvalifikācija, un bažijas, ka tas var kavēt nozares attīstību; kā šīs problēmas risinājumu iesaka savstarpēji atzīt izklaides kuģošanas sertifikātus un kapteiņiem izvirzītās prasības un aicina Komisiju izskatīt šo jautājumu. Šo ieteikumu par apmācības un prasmju standartizāciju var attiecināt arī uz ūdenssporta bāzēs strādājošo personālu, kuram piemērojami kvalifikācijas, tiesiskās un darba aizsardzības noteikumi dalībvalstīs ir atšķirīgi;

24. uzskata: lai gan tiešaistes kursiem, kas tiek piedāvāti, lai pilnveidotu vai pārorientētu piekrastes un jūras nozarē nepieciešamās prasmes, ir pievienotā vērtība, tomēr nevar ignorēt arī sertifikācijas praktisko sadaļu;

Ilgtspējas un pieejamības nostiprināšana

25. atgādina, ka piekrastes zonas ir vienas no tām, kas visvairāk pakļautas klimata pārmaiņām un dabas katastrofām, un ka šīm parādībām ir tālejošas sekas, kuras var negatīvi ietekmēt piekrastes iedzīvotāju dzīvi un iztiku, it īpaši salās; tāpēc atbalsta integrētu piekrastes pārvaldības shēmu, kas veicinātu ilgtspējīgu attīstību piekrastes zonās atbilstīgi tādai pieejai, kurā tiek ievēroti dabas resursu un ekosistēmu ierobežojumi;

vērš uzmanību uz īpašo stāvokli salās un tālākos reģionos, kur teritorijas ierobežotības un piekrastes zonu ekonomiskās darbības pārklāšanās dēļ ir vajadzīgs lielāks ES finansiālais atbalsts, lai novērstu šādu risku, kas var kavēt saimniecisko darbību. Šāds atbalsts īpaši ir jānodrošina tam, lai izstrādātu un īstenotu stratēģiju integrētai piekrastes teritoriju pārvaldībai;

26. lai aizsargājamās teritorijās (piem., pastaigu takās), kur mīt savvaļas dzīvnieki (piem., putni, jūras zīdītāji, haizivis), garantētu jūras un piekrastes tūrisma ilgtspēju, iesaka pieņemt un publicēt rīcības kodeksus, kas sekmētu dzīvnieku aizsardzību, tūristu drošību un ekoloģisko līdzsvaru;

27. uzsver: lai varētu izmantot visas ekotūrisma iespējas, aizsargātās jūras un piekrastes teritorijas – piemēram, "Natura 2000" vai OSPAR teritorijas – ir skaidri jānosaka par zonām, kas piemērotas ilgtspējīgam tūrismam (piem., niršanai, savvaļas dzīvnieku vērošanai, pastaigām dabas takās);

28. norāda, ka 2020. gadā vairāk nekā piektdaļa eiropiešu būs vecāki par 65 gadiem, un tāpēc mudina Komisiju aktīvi turpināt darbu ar "senioru tūrisma" nostādņēm, jo īpaši atbalstot tūrismu bez šķēršļiem;

29. atzinīgi vērtē Komisijas veikto Vīzu kodeksa pārskatīšanu un iniciatīvas, ar kurām trešo valstu pilsoņi tiek aicināti pavadīt brīvdienas Eiropā, piedāvājot arī Eiropas piekrastes un jūras tūrisma galamērķus;

ES finansējuma maksimāla izmantošana

30. atzinīgi vērtē Komisijas nodomu publicēt ES tūrisma finansēšanas pamatnostādnes, taču uzsver, ka tās jā dara plašāk pieejamas un par tām jāinformē piekrastes un jūras reģioni;

31. saistībā ar pašreizējām sarunām par darbības programmām aicina Eiropas Komisiju atbilstīgi subsidiaritātes principam akceptēt par atbilstīgām reģionu ieguldījumu prioritātes, sevišķi tādas prioritātes kā ieguldījumi infrastruktūrā un tās attīstībā, īpaši saistībā ar vēsturiskiem objektiem (civilo un rūpniecisko arhitektūras mantojumu), atpūtas kuģošanu vai jūras tūrismu, jo piekrastes un jūras tūrisma stratēģijā tiem ir sviras efekts;

32. lai 2014.–2020. gadā veicinātu jūras un piekrastes tūrismu, prasa efektīvi un koordinēti izmantot visus pieejamos resursus, tostarp Eiropas Investīciju bankas aizdevumus un garantijas maziem un vidējiem uzņēmumiem, sevišķi saistībā ar Eiropas Reģionālās attīstības fondu (ERAF), programmu “Apvārsnis 2020”, Uzņēmumu un MVU konkurētspējas programmu (COSME), programmu “Radošā Eiropa” un LIFE+;

Savienojamība

33. uzsver, ka salas, tālākie reģioni un citas attālās teritorijas ir ļoti atkarīgas no gaisa transporta un jūras satiksmes, kas savukārt atkarīga no tūristiem; tūrisma operatori norāda, ka viņiem nākas pārtraukt darbību tad, kad pārtrūkst transporta pakalpojumi, savukārt transporta operatori uzsver, ka viņiem jāpārtrauc darbība tāpēc, ka savu darbību pārtraukuši tūrisma operatori, un tas nozīmē, ka jāveicina politikas, kas ļautu izkļūt no šī loka; ir nobažījusies par to, ka problēmu vēl vairāk sarežģī pašreizējā ekonomikas krīze un sezonālās lielā ietekme uz tūrismu. Tomēr 90 % preču un produktu, ko vēlāk izmanto salu tūrisma nozarē, tiek pārvadāti pa jūru, un kravu pārvadājumi patiesībā ir rentabli tikai vienā virzienā, tāpēc vajadzētu veicināt atbalsta politiku, kas mazinātu šo nelīdzsvarotību;

34. šajā saistībā aicina Komisiju nopietni apsvērt salu īpatnības – jo salas ir gandrīz pilnīgi atkarīgas no gaisa satiksmes –, lai uzlabotu ne vien to pieejamību tūristiem, bet stimulētu arī saimnieciskās darbības, no kurām atkarīga to attīstība un kuras savukārt var dot labumu tūrisma nozarei (piemēram, nevar palielināt nodokli par CO₂ emisijām aviācijas nozarē, neveicot cita veida pasākumus salu reģionos, jo tie ir atkarīgi no gaisa satiksmes); minētie faktori īpaši būtu jāpatur prātā, diskutējot par Eiropas vienoto gaisa telpu un pamatnostādņēm par valsts atbalstu lidostām un aviosabiedrībām, kā arī par ERAF finansējuma izmantošanu ieguldījumiem lidostu infrastruktūrā.

Attiecībā uz salām, kas atrodas tuvu krastam, tāpat ir jāatbalsta prāmju satiksme ar cietzemi un citām salām;

35. prasa arī ņemt vērā tālākajiem reģioniem raksturīgos īpašos ierobežojumus (proti, to attālumu un izolētību no pārējās ES teritorijas) tādas ES politikas izstrādē un īstenošanā, kas sekmē šo reģionu ārējo savienojamību, un pielāgot minēto politiku tālāko reģionu īpašajai situācijai;

36. pauž nožēlu par to, ka daudziem piekrastes reģioniem nav ērtas satiksmes ar iekšzemi un kaimiņu reģioniem un valstīm; aicina stratēģiskā aspektā pārdomāt intermodālo satiksmi starp transporta mezgliem (t. i., lidostām, dzelzceļa stacijām, ostām), kā arī ar kaimiņvalstīm, kas dotu pasažieriem iespēju ērtāk nokļūt dažādos jūras baseinu reģionos un pārvietoties to iekšienē;

Vietējās kopienas, to mantojums, identitāte un kulinārija

37. norāda, ka piekrastes un jūras tūrismam jādod labums vietējām piekrastes kopienām, un tālab atbalsta īpašus pasākumus, kas veicinātu vietējo iedzīvotāju nodarbināšanu, vietējo produktu iepirkumus un vietējās pārtikas aprites attīstību; uzskata, ka šāda apņemšanās darboties vietējā līmenī uzlabos piekrastes un jūras tūrisma piedāvājumu efektivitāti, sekmēs vietējo nodarbinātību un radīs darbvietas ilgtspējīgā lauksaimniecībā, zivsaimniecībā un pakalpojumu jomā, tādējādi palīdzot arī sasniegt ES mērķus attiecībā uz sociālo un teritoriālo kohēziju un lauku attīstību;

38. norāda, ka daudzās Eiropas piekrastes teritorijās vietējais jūras vēsturiskais mantojums netiek pietiekami popularizēts; uzsver, ka jūras un piekrastes mantojuma aizsardzība jāsašķir ar komerciālām vai saimnieciskām darbībām, piemēram, kabeļu vai cauruļvadu likšanu, naftas un gāzes krājumu izpēti un reģenerāciju, ogļu un izrakteņu ieguvu, smilšu vai grants smelšanu, atkritumu un izraktās grunts likvidēšanu; uzskata, ka nogrimuši vraki, zemūdens drupas, vēsturiski kuģi un ostu iekārtas, tradicionālā zvejniecība, tās amata tradīcijas un citi ar to saistīti arodi (tradicionālās kuģu būvētavas, tīklu izgatavošana, konservu rūpnīcas utt.) jāpadara par pievilcīgiem vietēja mēroga tūrisma objektiem;

39. norāda uz neizmantotajām zvejas tūrisma iespējām un uzskata, ka tas var dot vērtīgu labumu piekrastes kopienām, palielinot zvejas darbību rentabilitāti, palīdzot saglabāt vietējās zvejas tradīcijas un dažādotot vietējos ienākumu avotus;

40. piekrīt, ka tur, kur flote izmanto selektīvas un tradicionālas zvejas metodes, zvejas tūrisma veicināšanai nepieciešamie ieguldījumi Eiropas Savienībai būtu jāatbalsta, un tās jāuzskata par darbībām, kas papildina komerciālo zveju, tādējādi nodrošinot zvejnieku kopienām papildu ienākumus; aicina valstis un reģionus kopā ar zivsaimniecības un tūrisma nozares pārstāvjiem un citiem iesaistītajiem dalībniekiem pārvarēt visus iespējamus tiesiskos un administratīvos šķēršļus, lai attīstītu zvejas tūrisma;

41. aicina Komisiju pastiprināt sadarbību ar Eiropas Padomi un uzlabot informācijas apmaiņu par jauniem un jau izveidotiem Eiropas piekrastes kultūras maršrutiem, tos popularizējot;

42. atbalsta Piekrastes un jūras reģionu tūrisma biroju un aģentūru federācijas izveidi, lai tā kalpotu par piekrastes un jūras reģionu profesionālo organizāciju sadarbības un pieredzes apmaiņas platformu un vienlaikus palīdzētu izstrādāt un īstenot sadarbības programmas šo reģionu popularizēšanai;

Kruīzu nozare

43. mudina vietējās un reģionālās pašvaldības iesaistīties konstruktīvā dialogā ar kruīzu nozari, lai kuģiem piegādātu vietējās preces un piesaistītu lielāku daļu no pasažieru tēriņiem, šim nolūkam kruīzu terminālī vai tā tuvumā iekārtojot pievilcīgākas uzņemšanas telpas ar veikaliem, bāriem, restorāniem un vietējām tūrisma aģentūrām, kas piedāvātu ērtas un ilgtspējas kritērijiem atbilstošas ekskursijas uz tuvinajiem tūrisma objektiem;

44. uzskata, ka publiskā sektora iestādes var palīdzēt vietējiem uzņēmējiem popularizēt un virzīt tirgū viņu piedāvājumus un gādāt, lai informācija par vietējiem tūrisma objektiem būtu pieejama dažādās valodās un lai tiktu garantēta ceļotāju drošība un komforts. Kuģu piegāde un produkta organizēšana galamērķī ir saistīta ar kuģniecības aģentiem, tāpēc vietējām un reģionālajām pašvaldībām ar tiem jāsadarbjas, lai sekmētu produkta un vietējā papildu piedāvājuma izmantošanu;

45. norāda, ka lieli kruīzu kuģi ikvienā galamērķī atved ievērojamu daudzumu pasažieru vienlaikus, un tas var radīt problēmas ar ostā ieradušos tūristu pārvadāšanu; atzinīgi vērtē integrēto transporta plānošanu un projektus, kuru mērķis ir nodrošināt lielu tūristu grupu vajadzības, vienlaikus netraucējot vietējos iedzīvotājus;

Jahtu piestātnes un jūras sports

46. atzīst jūras sporta veidu un pasākumu pieaugošo popularitāti un ir gandarīta, ka tos bieži izstrādā un piedāvā mazi vietējie uzņēmumi; uzskata, ka kopīgi Eiropas standarti šai jomā varētu veicināt patērētāju uzticēšanos un palielināt drošību;

47. aicina Komisiju izvērtēt, vai nav nepieciešama kopīga sistēma jahtu piestātņu infrastruktūras pilnveidošanai; tā kā Eiropā ir aptuveni 4500 atpūtas kuģu ostu un pieaug burāšanas popularitāte, mudina Komisiju nodrošināt pētījumu par vienotiem standartiem, kurā tiktu aplūkoti tādi jautājumi kā, piemēram, pieejamība cilvēkiem ar ierobežotām pārvietošanās spējām, drošības standarti un atpūtas ostu kapacitāte;

48. aicina vietējās un reģionālās pašvaldības, kurās atrodas jahtu piestātnes, kopīgi ar vietējām ieinteresētajām personām un tūrisma operatoriem izstrādāt stratēģijas, kā uzlabot satiksmi no vietējām ostām uz citām reģiona daļām, tādējādi mudinot burātājus iepazīt arī ostai piegulošo sauszemi un tās mantojumu un ar ūdenssporta klubu, jahtklubu un ūdenssporta bāzu starpniecību popularizējot īpašos ūdens un jūras tūrisma produktus.

Briselē, 2014. gada 7. oktobrī

*Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Michel LEBRUN

Reģionu komitejas atzinums “Klimata un enerģētikas politikas satvars laikposmam no 2020. gada līdz 2030. gadam”

(2014/C 415/04)

Ziņotāja	Annabelle Jaeger (FR/PSE) Provansas–Alpu–Azūra krasta reģiona padomes locekle
Atsauces dokuments	Eiropas Komisijas 2014. gada 12. februāra atzinuma pieprasījuma vēstule

I. IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ

REĢIONU KOMITEJA

laikā, kad Klimata pārmaiņu starpvaldību padomes (IPCC) pēdējie dati ietver brīdinājumu par klimata sasilšanas un tās ietekmes pastiprināšanos, un saskaņā ar Reģionu komitejas iepriekšējo atzinumu (CdR 5810/2013)

1. prasa Eiropas Savienībai izvirzīt laikposmam līdz 2030. gadam šādus trīs panākumus sološus un saistošus mērķus klimata un enerģētikas jomā:

- siltumnīcefekta gāzes emisijas samazinājums par 50 % salīdzinājumā ar 1990. gadu,
- atjaunojamo energoresursu daļa – 40 %, dalībvalstīm nosakot atbilstīgus mērķus,
- primārās enerģijas patēriņa samazinājums par 40 % salīdzinājumā ar 2005. gadu, pateicoties efektivitātes uzlabošanai un arī šajā gadījumā nosakot atbilstīgus dalībvalstu mērķus.

Minētie trīs mērķi ir nepieciešami, lai būtu vismaz cerība novērst katastrofālu klimata sasilšanu, kas pārsniedz 2 °C, un lai sasniegtu ES ilgtermiņa mērķi (siltumnīcefekta gāzes emisijas samazinājumu par 80–95 %);

2. norāda uz 2014. gada 20. un 21. marta Eiropadomes secinājumiem, kuros minēta valstu un valdību vadītāju vienošanās vēlākais līdz 2014. gada oktobrim pieņemt lēmumu par jauno politikas satvaru. RK pauz cerību, ka minētajā lēmumā tiks izvirzīti tālejoši mērķi; šajā saistībā ir norūpējusies par vērīgu trūkumu līdzšinējos Eiropas Komisijas priekšlikumos: tie ir pārāk vāji gan ierosināto procentu ziņā, gan tāpēc, ka to izpilde ir saistoša vienīgi ES līmenī, gan arī attiecībā uz ierosināto pārvaldības struktūru;

3. uzskata, ka šie trīs mērķi ir reālistiski no tehniskā viedokļa un to īstenošana labvēlīgi ietekmētu Eiropas ekonomiku; tie ir priekšnosacījums strukturālam ilgtermiņa redzējumam par tādu Eiropas enerģētisko nākotni, kas ir ilgtspējīga, droša un aizsargāta;

4. piebilst, ka Eiropas Savienībai būtu jāizvirza sev mērķis līdz gadsimta vidum panākt, lai neto emisiju līmenis būtu gandrīz nulle, – to darot tā, lai novērstu enerģētiskās nabadzības pastiprināšanos. Līdztekus pastāvīgiem centieniem samazināt siltumnīcefekta gāzes emisijas vairāk pūļu jāvelta, lai veicinātu pētniecību un izstrādi, kas ir saistīta ar atmosfērā nonākušā CO₂ savākšanu, kā arī CO₂ dabiskas piesaistes risinājumu plašāku izmantošanu;

5. atzīmē, ka ES, pateicoties šādiem apstiprinātiem mērķiem, būtu gatava Parīzē 2015. gada novembrī–decembrī paredzētajā Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām (UNFCCC) pušu 21. konferencē (COP21) apspriest pasaules mēroga nolīgumu par klimatu, konkrēti, paziņot par plānu pēc iespējas ātrāk, bet vēlākais līdz 2015. gada marta beigām, paredzēt “valstu ieguldījumu” UNFCCC ietvaros;

A. Pārvaldība

6. iesaka jaunajā enerģētikas pārvaldības satvarā ņemt vērā pieredzi, kas gūta saistībā ar stratēģijas “Eiropa 2020” tiesību aktiem, konkrēti, noteikt saistošus mērķus Eiropas Savienības un valstu līmenī, par kuru izpildi dalībvalstis būtu atbildīgas; tāpēc uzskata, ka ierosinātā sadarbības pieeja, saskaņā ar kuru mērķi tiek izvirzīti vienīgi Eiropas Savienības līmenī, nestimulēs pietiekami sasniegt šādus mērķus un vērīnīgākus rezultātus;

7. uzskata, ka valstu mērķiem, ko tās izvirza, lai palielinātu atjaunojamo energoresursu izmantošanu un samazinātu enerģijas patēriņu, noteikti jābūt saistošiem katrai dalībvalstij un ka šajā nolūkā valstīm jābalstās attiecīgi uz reģionālajām un vietējā līmeņa stratēģijām, jo tas būtu ne tikai efektīvāk, bet arī atbilstu subsidiaritātes principam. Šāda struktūra būtu jāizmanto arī jaunajā enerģētikas pārvaldības satvarā;
8. uzsver, ka jaunajai KLP var būt liela nozīme siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanā un oglekļa dioksīda piesaistē lauksaimniecības, mežsaimniecības un lopkopības nozarēs;
9. uzsver vietējā un reģionālā līmeņa būtisko nozīmi klimata pārmaiņu jomas politikas pasākumu izstrādāšanā un īstenošanā, atjaunojamo energoresursu attīstīšanā un energoefektivitātes nodrošināšanā, bet uzsver arī, ka vietējā un reģionālā līmeņa rīcība nevar būt optimāla, kamēr tā nav atzīta, proti, kamēr nav piešķirts pilnvarojums un ilgtermiņa finanšu resursi;
10. tāpēc aicina Komisiju atzīt vietējo un reģionālo pašvaldību lomu un uz tām balstīties, risinot uzdevumus klimata un enerģētikas jomā, un tās iekļaut politikas satvarā laikposmam līdz 2030. gadam, kā arī iesaistīt jaunajā enerģētikas pārvaldībā, tādējādi ievērojot daudzlīmeņu pārvaldības principus, atbilstoši kuriem tiek atzīta katra pārvaldības līmeņa loma efektīvas publiskās politikas nodrošināšanā;
11. aicina vietējās un reģionālās pašvaldības vairāk uzņemties ar klimatu saistīto problēmu risināšanu – noteikt pašām savus tālejošus mērķus laikposmam līdz 2030. gadam un kopīgi īstenot iniciatīvas, lai sagatavotos COP21 konferencei 2015. gada decembrī Parīzē; šādas iniciatīvas pilnībā būtu saskaņā ar 2013. gada novembrī Varšavā notikušajā COP19 sanāksmē pieņemtajiem lēmumiem par vietējo un reģionālo pašvaldību lomas atzīšanu pirms ir panākta pasaules mēroga vienošanās;

B. Trīs nešķirami mērķi

12. pauž pārliecību: kaut gan mērķim samazināt siltumnīcefekta gāzu emisiju ir būtiska nozīme, lai varētu raidīt skaidru signālu un internalizēt visas piesārņojuma izmaksas, līdz ar to pazeminot tā līmeni, tikpat būtiski ir šo mērķi papildināt ar mērķiem atjaunojamo energoresursu un energoefektivitātes jomā, lai nodrošinātu, ka enerģētikas pārkārtošanas rezultātā tiek izveidota tāda tautsaimniecība ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni, kas ir droša, konkurētspējīga un ilgtspējīga un radītu sinerģiju, kura pozitīvi ietekmē klimata pārmaiņas;
13. uzsver, ka ir vajadzīgi saistoši mērķi, kas ieguldījumus palīdz virzīt uz tīru tehnoloģiju izstrādi. Tāpēc ir arī steidzami nepieciešams sniegt juridisko drošību tiem, kas iegulda zemas oglekļa emisijas tehnoloģijās. Dalībvalstīm būs jānodrošina skaidrs un stabils regulējums, kas nepieļautu jaunus lēmumus ar atpakaļejošu darbību;
14. atgādina, ka jāpanāk taisnīga izmaksu sadale starp valstīm, reģioniem un pilsētām un jāņem vērā prasības attiecībā uz telpisko plānošanu un vietēji pieejamiem atjaunojamiem energoresursiem, neliedzot atsevišķiem reģioniem un pilsētām uzņemties lielākas saistības, ja tie to vēlas;
15. uzsver: izstrādājot politikas pasākumus ES un dalībvalstu līmenī, jāatceras, ka enerģijas izmaksām jābūt pieņemamām, un tādēļ energoefektivitāte ir būtiski svarīgs līdzeklis, jo tas patērētājiem un ES dalībvalstīm līdz 2030. gadam katru gadu ļautu ietaupīt vairāk par 200 miljardiem euro⁽¹⁾; uzskata arī, ka saistībā ar enerģētiskās nabadzības apkarošanu būtu jāiesaka dalībvalstīm un vietējām un reģionālajām pašvaldībām paredzēt īpašus pasākumus ģimenēm un mazāk aizsargātiem patērētājiem. Vienam no galvenajiem energoefektivitātes palielināšanas līdzekļiem jābūt ēku renovācijai, kas būtu svarīgs darbvietu radīšanas avots tādā sociāli jutīgā nozarē kā būvniecība. Turklāt tas pavērtu inovācijas iespējas energoefektīvu un no bioloģiskiem avotiem iegūtu materiālu jomā, stimulējot investīcijas pētniecībā, izstrādē un inovācijā. Tādēļ Eiropas līmenī būtu jāizveido īpaši fondi, kas paredzēti ēku energoefektivitātes uzlabošanai;

C. Eiropas enerģētiskā neatkarība

16. atgādina, ka Eiropa ir pirmajā vietā pasaulē enerģijas importa ziņā, un uzskata, ka tālejošāku ES mērķu izvirzīšana – panākt līdz 2030. gadam enerģijas patēriņa samazinājumu un vienlaikus palielināt atjaunojamo energoresursu daļu – ievērojami samazinātu enerģijas importu Eiropā un palielinātu tās enerģētisko neatkarību;

⁽¹⁾ "Saving energy: bringing down Europe's energy prices for 2020 and beyond", Ecofys, 2013. gada februāris.

17. vienam no prioritārajiem energoefektivitātes palielināšanas līdzekļiem jābūt ēku renovācijai, vienlaikus būvējot jaunus energoefektīvus mājokļus. Tomēr nebūtu pareizi šajā jomā piemērot visiem vienādu pieeju: reģionālās un vietējās pašvaldības ir atbilstīgs līmenis pareizu lēmumu pieņemšanai par konkrētiem jautājumiem. Tas kļūs par svarīgu darbvietu radīšanas avotu tādā no sociālā viedokļa jutīgā jomā kā būvniecība. Turklāt tas pavērtu inovācijas iespējas energoefektīvu un no bioloģiskiem avotiem iegūtu materiālu jomā, stimulējot investīcijas pētniecībā, izstrādē un inovācijā;

18. uzsver, ka 2030. gadā atjaunojamie energoresursi varētu nodrošināt gandrīz pusi no enerģijas patēriņa ES (avoti: *Fraunhofer Institute* ⁽²⁾ un Vācijas Aviācijas centrs ⁽³⁾);

19. uzsver energotaupības potenciālu, kas vislielākais ir tajās ES dalībvalstīs, kuras visvairāk atkarīgas no gāzes un naftas eksporta. Ieguldījumi ES energoefektivitātē līdz 2030. gadam ļautu Savienībai jūtami samazināt enerģijas importu Eiropā, tādējādi paaugstinot ES enerģētisko drošību, kā arī izstrādāt jaunas tehnoloģijas, kas būtu efektīvākas, drošākas, ekonomiskākas un sekmētu nodarbinātību;

20. turklāt uzskata, ka enerģētisko neatkarību un energoapgādes drošību ES varētu pastiprināt, izmantojot visus vietējos atjaunojamos energoresursus, vairāk attīstot vienoto enerģijas tirgu, piemēram, pašiem patērētājiem ražojot enerģiju mazā apjomā, izmantojot jaunus savienojumus, enerģijas uzkrāšanu un viedus tīklus, un, lai to panāktu, nosakot visām dalībvalstīm pienākumu ieviest minēto pasākumu īstenošanai labvēlīgus tiesību aktus. Komiteja uzsver, ka atjaunojamo energoresursu daudzveidība darbojas kā aizsardzība pret cenu svārstībām, mazina energosistēmas neaizsargātību un ļauj novērst piegādes pārrāvumus;

21. uzskata, ka Eiropas Savienībai un dalībvalstīm ir jāsekmē enerģijas infrastruktūru pārveide ar mērķi uzlabot pārrobežu savienojumus, taču īpaši steidzami tas ir jādara tajās valstīs, kurām vēl ejams vistālākais ceļš, lai sasniegtu noteikto mērķi: nodrošināt tādu elektrotīklu starpsavienojumu līmeni, kas ir līdzvērtīgs vai pārsniedz 10 % no uzstādītās ražošanas jaudas;

D. ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas strukturālā reforma

22. atzinīgi vērtē kvotu tirdzniecības atlikšanas ieviešanu, lai uzlabotu ETS darbību. Komiteja tomēr uzskata, ka ir jāveic emisijas kvotu tirdzniecības strukturāla reforma; šajā saistībā atbalsta Eiropas Komisijas priekšlikumu izveidot arī "tirgus stabilitātes rezervi", taču tai būtu jāsāk darboties krietnu laiku pirms 2020. gada; uzskata par pilnīgi nepieciešamu stabilitātes rezervi papildināt ar citiem līdzekļiem, piemēram, lieko emisijas kvotu galīgu atcelšanu un zemākās cenas noteikšanu;

23. attiecībā uz oglekļa dioksīda emisiju izlīdzināšanu prasa Eiropas Komisijai samazināt starptautisko kredītu pirkumus. Minētie kredīti traucē sākt nepieciešamo strukturālo pārmaiņu procesu Eiropas Savienībā un arī nesekmē ieguldījumus ES teritorijā; aicina arī īstenot pasākumus ar mērķi stimulēt oglekļa dioksīda uzglabāšanu ilgtspējīgi pārvaldītos mežos;

24. uzskata, ka daļu ienākumu, kas gūti no emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas, vajadzētu piešķirt vietējā un reģionālajā līmenī īstenotiem pasākumiem;

25. uzskata, ka ir svarīgi pilnveidot arī citus kopējos instrumentus, kuru mērķis ir samazināt ietekmi uz klimatu, piemēram, ekodizainu un publisko iepirkumu. CO₂ nodokļi ir efektīvs instruments, kas devis pozitīvus rezultātus, un uz šo pieredzi var pamatoties, izstrādājot turpmākos pasākumus;

E. Vietējās ražošanas nozīme

26. uzskata, ka enerģijai, ko paši patērētāji mazā apjomā ražo no atjaunojamiem energoresursiem, jābūt vienam no risinājumiem, kas jāsekmē Eiropas enerģētikas nākotnes redzējumā un kas stiprinātu Eiropas tautsaimniecības spēju pārvarēt cenu svārstības. Tādēļ visām dalībvalstīm būtu jānosaka pienākums pieņemt tiesību aktus, kas sekmē šā mērķa sasniegšanu;

27. uzskata, ka vietējā un reģionālā līmeņa kooperatīviem, kurus veido iedzīvotāji, lai vairāk atbalstītu atjaunojamus energoresursus, ir jāpievērš īpaša uzmanība, jo tie, pirmkārt, ir papildu enerģijas piegādātāji un, otrkārt, tiem ir ievērojama izglītojoša ietekme, jo tie nostiprina izpratni par enerģijas racionālu izmantošanu;

⁽²⁾ "Long Term Potentials and Costs of RES", *Fraunhofer Institute*, 2011. gada maijs.

⁽³⁾ "EU-27 Energy [R]evolution", *Greenpeace*, 2012. gada 24. oktobris; "Renewable energy: a 2030 scenario for the EU", *WWF*, 2013. gada 6. novembris.

28. norāda, ka pat vienādas cenas gadījumā iedzīvotāju ieinteresēs ir, pirmkārt, vērsties pie vietējām iestādēm, lai lūgtu padomu viņu enerģētisko problēmu risināšanā, jo šīs iestādes ir vislabāk piemērotas palīdzēšanai, un, otrkārt, lai tiktu izstrādāti vietējie enerģijas ražošanas risinājumi, jo pasaules tirgos cenas paaugstinās. Vietējām un reģionālajām pašvaldībām, kuru īpašumā ir enerģijas ražošanas iekārtas, aktīvāk jāiesaistās atjaunojamo energoresursu attīstīšanā;

29. atgādina, ka ir jāpanāk saskaņotība starp, no vienas puses, ES konkurences noteikumiem, kas ir ES ekskluzīvā kompetencē, un, no otras puses, enerģētikas politikas pamatprincipiem, kuros paredzēta ES un dalībvalstu dalīta kompetence un kuri neapstrīdami ietver pienākumu ņemt vērā subsidiaritātes principu un vietējo un reģionālo pašvaldību, īpaši vietējo un reģionālo enerģētikas aģentūru, svarīgo lomu;

F. Vietējais un reģionālais līmenis spēj izcili risināt klimata un enerģētikas problēmas

30. uzsver: kā pēdējā laikā apliecinājuši daudzi ekstremāli klimatiskie apstākļi, ar bezdarbības sekām pilnībā jātiek galā vietējām pašvaldībām, un tām būs jāmaksā par sekām nākotnē, ja enerģētikas pārkārtošana netiks paātrināta;

31. norāda, ka saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Attīstības programmas (UNDP) aplēsi⁽⁴⁾ vairāk kā 70 % klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumu un līdz 90 % pasākumu, kuru mērķis ir pielāgoties klimata pārmaiņām, veic vietējās pašvaldības;

32. atgādina, ka Eiropas Savienībai ir pielāgošanās stratēģija un ka nākamajās desmitgadēs lielākās problēmas, kas saistītas ar pielāgošanos klimata pārmaiņām, būs jārisina tieši reģionālajām un vietējām pašvaldībām. Tāpēc un gatavojoties pārskatīt šo stratēģiju laika posmam pēc 2020. gada, reģioniem un pilsētām ar ES finansējuma palīdzību būs jāiegulda apjomīgi pūliņi, lai īstenotu programmas, kuru mērķis ir pielāgoties klimata pārmaiņām;

33. uzsver, ka vietējās un reģionālās pašvaldības, atrodoties tuvu iedzīvotājiem, var palīdzēt viņus informēt un izglītēt par enerģētikas pārkārtošanas saimnieciskajiem un sociālajiem ieguvumiem vietējā līmenī;

34. uzsver, ka politikas satvars laikposmam līdz 2030. gadam jābalsta uz tādām ES vietējā līmeņa iniciatīvām kā ES pilsētu mēru pakts (kura darbību Komiteja iesaka pagarināt līdz 2030. gadam), *Mayors Adapt* un uz citiem ES finansētiem projektiem, turklāt politikas satvaram šie projekti būtu jāatbalsta; šajā saistībā mudina Eiropas Komisiju rūpēties par politikas saskaņotību un sinerģiju starp dažādām iniciatīvām un attiecīgos gadījumos to izstrādē un īstenošanā iesaistīt Reģionu komiteju. Īpaši svarīgi ir panākt, lai šīs ES piedāvātās iespējas kļūtu pieejamas mazām pilsētām un lauku teritorijām;

35. uzsver: lai panāktu vēl lielāku progresu, vietējām un reģionālajām pašvaldībām būtu lietderīgi sev izvirzīt konkrētus kvantitatīvus mērķus, kas līdz 2030. gadam jāsasniedz attiecībā uz emisiju samazināšanu, atjaunojamiem energoresursiem un energotaupību, un šie mērķi jāatbalsta ar piemērotām vietējām un reģionālajām stratēģijām, lai pastiprinātu reģionu radīto dinamiku. Šos mērķus varētu noteikt, piemēram, nostiprinot vai paplašinot Pilsētu mēru pakts, kura darbības termiņu vajadzētu pagarināt pēc 2020. gada;

36. prasa Eiropas Komisijai izvirzīt priekšlikumus par enerģētikas pārkārtošanas pasākumu finansēšanu, īpaši ar EIB starpniecību. Ar šādiem pasākumiem, kas papildinātu paredzēto ES finansējumu laikposmam no 2014. gada līdz 2020. gadam (*Life+Climate*, struktūrfondi, "Apvārsnis 2020", Eiropas infrastruktūras savienošanas instruments u. c.), varētu atbalstīt esošās vai turpmākās vietējās finanšu struktūras;

37. un aicina vietējās un reģionālās pašvaldības, pamatojoties uz šo atzinumu, apvienot spēkus kopīgās pūlēs, lai liktu sadzirdēt savu balsi pirms COP21 konferences un tās laikā, ņemot vērā, ka svarīgs etaps ir Ņujorkā 23. septembrī ANO ģenerālsēdes rīkotais samits par klimata jautājumiem.

Briselē, 2014. gada 8. oktobrī

Reģionu komitejas
priekšsēdētājs

Michel LEBRUN

(4) UNDP ziņojums "Charting a new low-carbon route to development: A primer on integrated climate change planning for regional governments", 2009. gads.

Reģionu komitejas atzinums “Mobilitāte reģionos, kam ir ģeogrāfiski neizdevīgs stāvoklis un demogrāfiskas problēmas”

(2014/C 415/05)

Ziņotājs Gordon Keymer (UK/CRE), Tandridge apgabala padomes vadītājs
Atsauces dokuments

I. IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ

REĢIONU KOMITEJA

Ievads

1. uzsver to ES reģionu nozīmi – tostarp LESD 174. un 349. pantā minēto reģionu –, kam ir ģeogrāfiski neizdevīgs stāvoklis un demogrāfiskas problēmas un kas mūsdienās saskaras ar aizvien lielākām grūtībām nodrošināt vietējo transportu;
2. atzīmē, ka šādi reģioni, kuri šajā atzinumā tiek dēvēti par “reģioniem, kas saskaras ar problēmām”, ir pierobežas reģioni, kalnu reģioni, salas, reti apdzīvoti reģioni (tostarp galējie ziemeļu reģioni) (LESD 174. pants), deviņi tālākie reģioni (LESD 349. pants), kā arī visi citi ES reģioni, kuri saskaras ar līdzīgām problēmām. Minētajā grupā ir arī reģioni ar ļoti zemu iedzīvotāju blīvumu;
3. uzskata, ka ar sabiedrisko transportu saistītās problēmas šajos reģionos ir šādas: lielākas izmaksas un lielāks pakalpojumu sniegšanai nepieciešamais finansējums, demogrāfiskās pārmaiņas – apdzīvotības samazināšanās, palikušo iedzīvotāju novecošana un zemais iedzīvotāju blīvums –, kā arī nepastāvīgais pieprasījums pēc sabiedriskā transporta pakalpojumiem. Dažos no šiem reģioniem ir vērojama arī ekonomikas lejupslīde, turklāt attālos reģionos – arī attālums, nošķirtība un lielā atkarība no efektīvas transporta sistēmas;
4. uzskata, ka mobilitāte – spēja viegli pārvietoties no vienas vietas uz otru – galvenokārt nozīmē iespēju izmantot Līgumos noteiktās tiesības brīvi pārvietoties un ir galvenais šo reģionu iedzīvotāju dzīves kvalitātes priekšnosacījums, kas viņiem ļauj piekļūt svarīgākajiem sabiedriskajiem pakalpojumiem (piemēram, izglītībai, veselības aprūpei un sociālajiem pakalpojumiem), braukāt uz darbu vai meklēt nodarbinātības iespējas, iesaistīties brīvā laika aktivitātēs, apciemot radniekus, iegādāties preces un pakalpojumus vai arī izmantot tiesības brīvi ceļot lielākos attālumos;
5. uzsver, ka jūras, autopārvadājumu un dzelzceļa sabiedriskā transporta sistēmas, kas palīdz apmierināt šīs pamatvajadzības pēc mobilitātes, bieži ir vietējo un reģionālo pašvaldību un valsts īpašumā vai pārvaldībā. Ir arī ievērojams skaits tādu vietējo un reģionālo pašvaldību, kam pieder vai daļēji pieder reģionālās lidostas;
6. atzīmē, ka saskaņā ar LESD 174. pantu dažiem reģioniem veltāma “īpaša uzmanība” un saskaņā ar LESD 349. pantu tālākajiem reģioniem jāgūst labums no “īpašiem pasākumiem”, kuru īstenošanu paredz ES un valstu politika. Lai gan Eiropas strukturālo un investīciju fondu regulās laika posmam no 2014. gada līdz 2020. gadam zināma uzmanība ir veltīta reģioniem, kas saskaras ar problēmām, ar citās jomās ES īstenojamiem pasākumiem, kuri ietelmē transportu, būtu vairāk jācenšas ievērot Līgumos minēto apņemšanos;
7. uzskata, ka viens no šādas situācijas iemesliem varētu būt tas, ka LESD 174. pantā nav noteikts attiecīgo reģionu “lielums”. Dažas valdības šo pantu interpretē NUTS 2 līmenī, savukārt Komisijas veiktie pētījumi un citu ieinteresēto personu ieteikumi liecina, ka piemērotāks būtu NUTS 3 līmenis. RK uzskata, ka mobilitātes veicināšanas (nevis Eiropas strukturālo un investīciju fondu) kontekstā ir lietderīgi ņemt vērā visu lielumu reģionus, kas saskaras ar problēmām, tostarp arī NUTS 3 un zemāku līmeņu reģionus;

Transports un reģionālā attīstība reģionos, kas saskaras ar problēmām

8. atzīmē, ka reģioni, kas saskaras ar problēmām, ir būtiski ES vienmērīgas attīstības nodrošināšanai, jo īpaši, sniedzot piekļuvi izejvielām un lauksaimniecības, zivsaimniecības, vides aizsardzības, tūrisma, pārrobežu attiecību un brīvā laika pavadīšanas iespējām. Tādēļ transporta savienojumu uzlabošanai šajos reģionos un starp tiem un pārējo Eiropas Savienību būtu jāklūst par būtisku ES kohēzijas politikas un ES mobilitātes politikas elementu ne tikai attiecībā uz pasažieru, bet arī kravu pārvadājumiem. Lielākas saimnieciskās izaugsmes sekmēšana reģionos, kas saskaras ar problēmām, palīdzētu nodrošināt iekšējā tirgus efektīvu darbību un visas Savienības teritoriālo kohēziju;

9. uzskata, ka ir jāanalizē, kā mobilitātes problēmas šajos reģionos ietekmē to saimnieciskās un teritoriālās attīstības modeļu virzību un līdz ar to faktisko un turpmāko stāvokli nodarbinātības jomā. Dažu reģionu nošķirtības un izolētības dēļ to tirgi ir nelieli, nepievilcīgi un tāpēc nespēj radīt pietiekamu skaitu darbvieta. Savukārt darbaspēka mobilitātes problēmas rada apgrūtinājumu šo reģionu iedzīvotājiem, kuri ir spiesti palikt attiecīgajā ģeogrāfiskajā apgabalā, un tas daudzkārt paaugstina bezdarba līmeni;

10. tādēļ atzinīgi vērtē īpaša tematiskā mērķa "Ilgtspējīgs transports" un vairāku citu tematisko mērķu, kurus var izmantot mobilitātes veicināšanas nolūkos, iekļaušanu Eiropas strukturālo un investīciju fondu darba programmā 2014.–2020. gadam;

11. tāpat atzinīgi vērtē iespēju modulēt Eiropas strukturālo un investīciju fondu līdzfinansējuma likmes nolūkā ņemt vērā apgabalus, "kuros ir būtiski vai pastāvīgi dabas vai demogrāfiski kavēkļi" (Kopīgo noteikumu regulas 121. pants), un ERAF sniegto iespēju piešķirt "Īpašu papildu piešķirumu" tālākajiem reģioniem un galējiem ziemeļu reģioniem un atbrīvot tos no tematiskās koncentrācijas prasības (ERAF regulas 10.–12. pants);

12. uzsver Eiropas strukturālo un investīciju fondu nozīmīgumu ilgtspējīgas mobilitātes sekmēšanā visos ES reģionos. Komiteja tomēr pauž nožēlu par to, ka, neraugoties uz tiesību aktos paredzētajām iespējām finansējumu piešķirt visiem reģioniem, septītā tematiskā mērķa – ilgtspējīga transporta veicināšana un sastrēgumu novēršana galvenajās tīkla infrastruktūrās – sasniegšana attīstītākajos reģionos var būt apgrūtināta, jo divpusējās sarunās par turpmākajām darbības programmām Eiropas Komisija cenšas šīs iespējas ierobežot;

13. tāpēc aicina dalībvalstis un Eiropas strukturālo un investīciju fondu (SIF) pārvaldības iestādes apmierināt lielo nepieciešamību pēc mobilitātes visos reģionos, kas saskaras ar problēmām, un ņemt šīs vajadzības vērā, izstrādājot SIF izmantošanai paredzētos partnerības nolīgumus un darbības programmas;

14. uzskata, ka ES līdzekļiem, Eiropas Investīciju bankas finansējumam un privātā sektora sniegtajam finansējumam arī varētu būt lielāka nozīme atbalsta sniegšanā. RK uzsver, cik svarīgi ir kontrolēt teritoriālās dimensijas ievērošanu ESI fondos (un to saskaņotību, izmantojot vienoto stratēģisko satvaru), un arī to, cik svarīgi ir kontrolēt tādu tematisko fondu kā Eiropas infrastruktūras savienošanas instruments (CEF) un ar to saistītās programmas TEN-T un pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" un ar to saistītās programmas CIVITAS teritoriālo ietekmi. Mobilitāte problēmu skartajos reģionos nav minēto fondu finansēto programmu prioritāte, un tāpēc visu līmeņu pārvaldes iestāžu pienākums ir saskaņotāk un novatoriskāk apvienot visu šo dažādo fondu sniegtās iespējas uz vietas reģionos;

15. atzīmē ES apņemšanos, piemēram, izmantot TEN-T finansējumu, lai sekmētu "visu Savienības reģionu, tostarp nošķirto, tālāko reģionu, salu, perifēro un kalnu reģionu, kā arī mazapdzīvoto teritoriju pieejamību un savienojumus ar tiem" (Regulas (ES) Nr. 1315/2013 4. pants);

16. tomēr konstatē, ka 95 % no TEN-T paredzētajiem līdzekļiem, ko piešķir ar Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentu (CEF), tiek tērēti vienīgi transporta pamattīkla vajadzībām. Tas stiprina Eiropas galveno transporta sistēmu un blīvo ceļu tīklu starp lielākajām pilsētām. Būtu jāveic arī īpaši papildu pasākumi, lai nodrošinātu, ka TEN-T uzlabojumiem ir pozitīva ietekme uz vietējiem savienojumiem problēmu skartajos reģionos, sekmējot to piekļuvi galvenajiem valsts un Eiropas transporta koridoriem;

17. tādēļ uzsver nepieciešamību finansēt starpsavienojumus starp TEN-T pamattīklu un visaptverošo tīklu un starp visaptverošo tīklu un vietējiem transporta savienojumiem problēmu skartajos reģionos. Daudzgadīgu finanšu satvara starpposma pārskatīšanas gaitā turklāt būtu jāpalielina CEF paredzētais budžets, lai finansētu pārrobežu savienojumus un novērstu nepilnības TEN-T pamattīklā. Tas palīdzēs iekļaut visus Eiropas reģionus ilgtspējīgā un efektīvā pasažieru un kravu pārvadājumu Eiropas sistēmā. Tā kā TEN-T programmas mērķis ir novērst attīstības līmeņu atšķirības, 2016.–2017. gadā paredzētās TEN-T karšu pārskatīšanas laikā būtu jāņem vērā arī to reģionu vajadzības, kuri saimnieciskās un teritoriālās attīstības modeļu ieviešanā saskaras ar problēmām;

18. atzīmē, ka pamatprogramma "Apvārsnis 2020" un ar to saistītā programma CIVITAS videi nekaitīgāka transporta nodrošināšanai koncentrējas uz novatorisku transportlīdzekļu tehnoloģiju ieviešanu nolūkā padarīt transporta nozari resursu ziņā efektīvāku. Šādi mērķi ir ļoti svarīgi, jo tie arī palīdzēs uzlabot sabiedriskā transporta pakalpojumus problēmu skartajos reģionos, kur galvenais apsvērumš tomēr ir transportlīdzekļu rentabilitāte;

19. uzsver, ka tādēļ ir vajadzīgas jaunas pieejas transporta pakalpojumu finansēšanai reģionos, kas saskaras ar problēmām. Šīs pieejas varētu ietvert iedzīvotāju personīgo transporta budžetu, piemēram, "mobilitātes čeku" piedāvāšanu, kā tas veiksmīgi tiek darīts dažās dalībvalstīs, nodokļu atvieglojumus transporta pakalpojumu sniedzējiem vai arī tādu kooperatīvu uzņēmumu veidošanu, kas dažādiem transporta pakalpojumu uzņēmumiem ļautu kopīgi izmantot transportlīdzekļus;

20. uzskata, ka jaunas pieejas finansējuma nodrošināšanai ir jāatbalsta ar jauniem instrumentiem. Viedās transporta sistēmas (VTS) un labākas IKT varētu izmantot, lai uz transporta kustības grafikiem un maršrutiem balstītās sabiedriskā transporta sistēmas aizstātu ar transporta pakalpojumiem pēc pieprasījuma, piemēram, ar autobusiem, kas izsaucami pa telefonu, kolektīvajiem taksometriem vai automašīnu kopīgu izmantošanu. "Transports pēc pieprasījuma" ļauj nodrošināt efektīvākus un konkurētspējīgākus sabiedriskā autotransporta pārvadājumus par zemāku cenu, jo pakalpojumus sniedz atbilstoši reālajam pieprasījumam. Dažos attālos reģionos sekmīgi darbojas kopīgas transporta izmantošanas sistēmas, kuras kopīgi izmanto, piemēram, skolēni un pārējie iedzīvotāji, un veiksmīga ir izrādījusies arī pārvietošanās kājām un ar velosipēdu veicināšana. Šādas sistēmas rada ietaupījumus, samazina atkarību no automašīnām un emisiju līmeni;

21. atzīmē, ka šādus risinājumus varētu atbalstīt ar veicinošiem pasākumiem, piemēram, ar e-talonu vai viedkaršu integrētu izmantošanu dažādos transporta veidos, savstarpēji savietojamiem e-maksājumu standartiem, integrētiem kustības grafikiem tajos maršruta posmos, kas nav īpaši pieprasīti, vai arī ar viedtālrunu aplikāciju izmantošanu jaunas informācijas sniegšanai un maksāšanas iespēju nodrošināšanai iedzīvotājiem;

22. atzīmē, ka ir svarīgi nodrošināt, lai šādi jauni mobilitātes risinājumi tiktu labi reklamēti un būtu pietiekami lēti, pieejami un pieņemami lietotājiem. Lietotāju (pašreizējo un potenciālo) aktīva līdzdalība vajadzību noteikšanā var palīdzēt nodrošināt minēto risinājumu sekmīgu darbību;

23. uzsver, ka vietējās un reģionālās pašvaldības būs daudzu šādu jauninājumu galvenais virzītājspēks;

24. tomēr uzsver, ka šādiem mobilitātes projektiem var piešķirt finansējumu tikai tad, ja tie iekļauti spēcīgā mobilitātes politikā, kas aptver attiecīgo apgabalu, un ja tos var pamatot ar pienācīgām potenciālā pieprasījuma aplēsēm;

Ostas un lidostas

25. vēlas uzsvērt būtisko nozīmi, kāda var būt ostām un lidostām un to savienojumiem ar to tuvumā esošajām un iekšzemes teritorijām, veicinot attīstību reģionos, kas saskaras ar problēmām, un nodrošinot iedzīvotājiem savienojumus ar lielākām pilsētām. Piemēram, salu kopienām un attāliem reģioniem šādi savienojumi ir vienīgais pieejamais transporta veids un ir būtiski to izdzīvošanai, kā arī dod iespēju veidot savienojumus ar pārējo valsts daļu un citām ES valstīm. Tādēļ reģionos, kas saskaras ar problēmām, esošajām ostām un lidostām ir jāpievērš īpaša uzmanība ES noteikumos – publiskā iepirkuma un koncesijas noteikumos (tostarp sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistību izmantošana) un ES noteikumos, kuri attiecas uz valsts atbalstu un regulē ostu darbību, aviācijas nozari un vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu sniegšanu;

26. atgādina, ka saskaņā ar Līgumiem (26. protokols) dalībvalstīm ir liela rīcības brīvība definēt sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības un vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumus, cik vien iespējams, ievērojot patērētāju vajadzības, un ka Eiropas Komisija šajā procesā var iejaukties tikai "acīmredzamas kļūdas" gadījumā;

27. norāda arī uz tāda vienota informācijas avota trūkumu, kurā būtu pieejama informācija par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistībām, kas attiecas uz sabiedriskā transporta pakalpojumu sniedzējiem visā ES. Lielāka pārredzamība šajā jomā varētu palīdzēt novērst tirgus fiasco gadījumus un sekmēt lielāku konkurenci starp uzņēmējiem reģionos, kas saskaras ar problēmām;

28. atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas nesenu izstrādātās pamatnostādnes par valsts atbalstu aviācijas nozarei, kurās paredzētas atsevišķas atkāpes, kas ļauj piešķirt atbalstu investīcijām lidostās un to darbībā, kā arī darbības uzsākšanas atbalstu aviokompānijām attālos un slikti pieejamos reģionos. Šādām lidostām bieži vien ir jāspēj apmierināt lielo pieprasījumu sezonas laikā, savukārt citos gada periodos tās visu savu potenciālu pilnībā neizmanto;

29. tomēr pauž nožēlu par ERAF noteiktajiem ierobežojumiem nākamajā finansēšanas periodā, kurā faktiski aizliegt piešķirt finansējumu lidostu infrastruktūrai;

30. uzsver, ka nozīmīga ir stingra, pārredzama un pilnībā ieviesta pasažieru tiesību sistēma, kas attiecas uz visiem sabiedriskā pasažieru transporta veidiem un arī uz multimodālajiem pārvadājumiem. Attiecībā uz savienotajiem lidojumiem un braucieniem pa dzelzceļu jāturpina sekmēt kombinēto biļešu pārdošanas līgumu slēgšanu. Aviokompāniju pasažieriem no attāliem reģioniem tie ir izdevīgi gan savas vienkāršības, gan cenas ziņā. Par nokavētiem savienotajiem lidojumiem no lielajām lidostām vai nokavētiem braucieniem no lielajām dzelzceļa stacijām izmaksājamo kompensāciju apjoms reģionālajām aviokompānijām, kas sniedz pārvadājumu pakalpojumus pievadmaršrutos, vai pārvadātājiem, kuri nodrošina vietējo dzelzceļa līniju pakalpojumus, tomēr nedrīkst būt tik nesamērīgi liels, lai mazinātu šādu līgumu plašu izmantošanu;

Pārvaldība

31. uzskata, ka ir iespējams darīt vairāk, lai nodrošinātu, ka politikas veidotāji izvēlas holistisku, multimodālu, ilgtspējīgu un koordinētu pieeju mobilitātes problēmu risināšanai šajos reģionos. Saskaņā ar subsidiaritātes principu risinājumi ir jārod galvenokārt vietējā un reģionālā līmenī, ES atbalsta pasākumus izmantojot tikai tad, ja tie sniedz pievienoto vērtību;

32. uzsver, ka visos jaunajos Eiropas Komisijas ierosinātajos pasākumos līdz minimumam jāsamazina birokrātijas līmenis;

33. atzīmē, ka decentralizēti pārvaldības modeļi, kuros transporta nozares pārvaldības pilnvaras un šai nozarei paredzētais finansējums tiek nodots vietējām pārvaldes iestādēm, ir izrādījušies efektīvi vairākās dalībvalstīs;

34. turklāt atzīst, ka mobilitātes jautājumu risināšana reģionos, kas saskaras ar problēmām, nedrīkstētu aprobežoties tikai ar transporta infrastruktūras un pakalpojumu attīstīšanu. Mobilitātes projektiem jābūt nesaraucjami saistītiem ar visa reģiona attīstības plānošanu. Piemēram, attiecībā uz visiem jaunajiem komerciālajiem, rūpnieciskajiem vai apdzīvojamajiem objektiem, kuri ir grūti pieejami, varētu prasīt no attīstītāja, lai tas veic ieguldījumus jaunu sabiedriskā transporta pakalpojumu izmaksu segšanai;

35. uzsver, cik svarīga ir mobilitātes plānošana vietējā līmenī un ka šie plāni nedrīkstētu aprobežoties tikai ar pilsētu teritorijām, bet gan būtu jāpaplašina vai vismaz jāizstrādā sasaistē ar apkārtējām teritorijām, tostarp lauku apgabaliem, kā daļa no plašākas attīstības stratēģijas, kuras pamatā ir konkrēta teritorija. Tas palīdzēs nodrošināt, ka blīvāk apdzīvotās vietās esošās transporta sistēmas darbosies arī attālāku reģionu labā. Šādos transporta plānos būtu jāņem vērā ne vien nelieli maršrutu posmi, kas nepieciešami neatliekamo vietējo vajadzību apmierināšanai, bet arī garāki maršruti, kuri reģionus, kas saskaras ar problēmām, savienotu ar lielākiem pilsētu centriem;

36. īpaši uzsver Eiropas pārrobežu sabiedriskā transporta pakalpojumus, kam bieži ir īpašas problēmas, proti, atšķirības dalībvalstu starpā šādās jomās: vides prasības, elektroapgāde, drošības standarti, darbinieku apmācība, kā arī juridiskas atšķirības vai kompetentās iestādes nav vienojušās par finansējumu. Jauni pārvaldības modeļi, vienota tiesiskā regulējuma, piemēram, Eiropas teritoriālās sadarbības grupas (ETSG), sniegto iespēju izmantošana, sadarbības līgumi vai arī kopīgas pārrobežu transporta iestādes izveide varētu palīdzēt risināt šīs problēmas, piemēram, piešķirot koncesijas mobilitātes sekmēšanai starp pārrobežu reģioniem, ar nosacījumu, ka to visu var īstenot ar minimālu birokrātijas devu;

Tiesību aktu un teritoriālās ietekmes novērtējumi

37. aicina Eiropas Komisiju, veicot tiesību aktu ietekmes novērtējumu mobilitātes jomā, īpašu uzmanību pievērst ES mobilitātes politikas un programmu ietekmei uz reģioniem, kas saskaras ar problēmām;

38. tāpat aicina Eiropas Komisiju pieņemt Reģionu komitejas ierosinātos teritoriālās ietekmes novērtējumus, kas dotu iespēju ņemt vērā ES mobilitātes politikas teritoriālo ietekmi reģionos, kas saskaras ar problēmām. Jāņem vērā arī tādi demogrāfijas jautājumi kā iedzīvotāju novecošana, apdzīvotības samazināšanās, iedzīvotāju izkļiedētība un intelektuālā darbaspēka emigrācija;

ES Zaļā grāmata par mobilitāti reģionos, kas saskaras ar problēmām

39. uzskata, ka transporta pakalpojumu sniegšana apdraudētos reģionos pagaidām vēl netiek uztverta kā Eiropas līmeņa problēma. ES darbības tiesiskā regulējuma jomā galvenokārt koncentrējas uz tirgus izkropļojumu saglabāšanu minimālā līmenī, nevis uz tāda tiesiskā regulējuma izveidi, kas palīdzētu aktīvi atbalstīt mobilitātes risinājumu izstrādi reģionos, kuri saskaras ar problēmām;

40. tādēļ aicina jauno Eiropas Komisiju publicēt zaļo grāmata par minēto jautājumu, lai ieinteresētās personas un ES iestādes varētu šo tematu pilnvērtīgi apspriest un lai varētu izstrādāt atbilstošus risinājumus. Vajadzētu panākt, ka mobilitātes jautājumi reģionos, kas saskaras ar problēmām, tiek vairāk atzīti un labāk risināti visās ES politikas jomās un programmās, tādējādi nodrošinot piekļuvi mobilitātes iespējām un mazinot apdzīvotības samazināšanās risku;

41. jo īpaši uzskata, ka šādai zaļajai grāmatai būtu jāveic šādas funkcijas: jāuzsāk debates; jānovērtē līdz šim panāktais progress, izklāstot pašreizējo tiesisko regulējumu un attiecīgās politikas iniciatīvas; īpaši jāanalizē reģionu, kam ir ģeogrāfiski neizdevīgs stāvoklis un demogrāfiskas problēmas, stiprās un vājās puses mobilitātes jomā, kā arī jāanalizē to ieguldījums teritoriālajā kohēzijā kopumā; jāanalizē atšķirības starp Līgumā minēto apņemšanos un ES praksi, izstrādājot pasažieru un kravu pārvadājumu politiku attiecībā uz reģioniem, kas saskaras ar problēmām; jānosaka iepriekš minēto problēmu ietekme uz ekonomiku un nodarbinātību šajos reģionos un jāsekmē arī labāka saskaņošana starp mobilitātes jomas finansējuma avotiem, programmām un politikas jomām; jāveicina pētniecība un inovācija un jāizstrādā pilotprojekti; jāizvērtē nākotnes iespējas, tostarp tas, kādi pasākumi vai stimuli un kādā pārvaldības līmenī varētu būt piemēroti;

42. uzsver, ka, izstrādājot zaļo grāmata, īpaša uzmanība jāpievērš tam, kuros gadījumos tādi nelegislatīvi instrumenti kā stratēģija, rīcības plāns, ieteikumi, pamatnostādnes vai paraugprakses apmaiņa varētu sniegt pievienoto vērtību valsts un vietējām iniciatīvām;

43. aicina Komisiju uzlabot informētību par mobilitāti reģionos, kas saskaras ar problēmām, izmantojot īpašu pasākumu, piemēram, ikgadējās Mobilitātes nedēļas, sniegtās iespējas.

Briselē, 2014. gada 8. oktobrī

*Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Michel LEBRUN

III

(Sagatavošanā esoši tiesību akti)

REĢIONU KOMITEJA

108. PLENĀRSESĪJA 2014. GADA 6.–8. OKTOBRĪ

Reģionu komitejas atzinums “Pasākumu kopums “Tīru gaisu Eiropā””

(2014/C 415/06)

Ziņotājs	Cor Lamers (NL/PPE), Schiedam mērs
Atsauces dokumenti:	Komisijas paziņojums “Programma “Tīru gaisu Eiropā”” COM(2013) 918 final Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par ierobežojumiem attiecībā uz dažu piesārņojošu vielu emisiju gaisā no vidējas jaudas sadedzināšanas iekārtām COM(2013) 919 final – 2013/0442 (COD) Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par dažu atmosfēru piesārņojošo vielu valstu emisiju samazināšanu un Direktīvas 2003/35/EK grozīšanu COM(2013) 920 final – 2013/0443 (COD)

I. IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ

REĢIONU KOMITEJA

A. *Vispārīgas piezīmes*

1. ir iepazinies ar Eiropas Komisijas priekšlikumiem par jaunu pasākumu kopumu gaisa kvalitātes uzlabošanai Eiropā un to vispārēji atbalsta, visumā atzinīgi vērtējot izvēlēto pieeju piesārņojuma avotiem (testa cikla labāka īstenošana vieglajiem transportlīdzekļiem atbilstoši “Euro 6” standartam, valstu piesārņojuma samazināšanas saistības laika posmam no 2020. līdz 2030. gadam, vidējas jaudas sadedzināšanas iekārtu emisiju noteikšana u. c.);
2. norāda, ka gaisa piesārņojumam ir pārrobežu raksturs un pret to jāvērsas Eiropas līmenī, un atzīmē, ka Eiropas Komisijas ierosinātās iniciatīvas un jaunie tiesību akti atbilst subsidiaritātes un proporcionalitātes principiem;
3. piekrīt Eiropas Komisijas viedoklim, ka gaisa piesārņojums ir nopietna problēma: tas ir galvenais ar vidi saistītais priekšlaičīgas nāves cēlonis ES – tā upuru skaits ir desmitkārt lielāks par ceļu satiksmes negadījumu bojāgājušo skaitu, un to saista ar elpošanas ceļu, sirds un asinsvadu slimībām, insultu un vēzi. Tieši pilsētu teritorijās, kur ir vislielākais iedzīvotāju blīvums, arī gaisa piesārņojums ir vislielākais; tas attiecas arī uz teritorijām, kurās to ģeogrāfisko īpatnību dēļ emisijas var radīt augstu piesārņojošo vielu koncentrāciju, piemēram, atsevišķu ieleju šaurajos tranzīta maršrutos, turklāt jāņem arī vērā tajās dominējošie īpašie atmosfēras apstākļi. Sabiedrības un vides veselībai arī turpmāk ir jābūt gaisa kvalitātes jomā īstenotās Eiropas politikas uzmanības centrā;

4. secina, ka pēdējos gados gaisa kvalitāte Eiropā pamazām uzlabojas, taču tas nenotiek pietiekami ātri. Daudzas dalībvalstis noteiktajos termiņos neizpilda direktīvā par gaisa kvalitāti noteiktās prasības, un pret 17 valstīm ir uzsākta pārkāpuma procedūra;

5. atzinīgi vērtē Komisijas vērienīgās ilgtermiņa ieceres, taču secina, ka, īstenojot emisiju jomā piedāvāto politiku, būs vajadzīgas vēl aptuveni divas paaudzes, lai Eiropas iedzīvotāji varētu elpot tiešām tīru un veselīgu gaisu. Minētais stāvoklis ir ļoti satraucošs;

6. vēlas uzsvērt gaisa piesārņojuma pārrobežu raksturu un uzskata, ka šī problēma ir jārisina vairākos līmeņos un katrā pārvaldes līmenī (Eiropas, reģionālajā un vietējā) ir jāuzņemas sava atbildības daļa. Tādēļ ir nepieciešama visaptveroša pieeja, ņemot vērā piesārņotāja atbildību, likumīgās pilnvaras un taisnīgu izmaksu sadalījumu. Visi pārvaldības līmeņi pēdējos gados ir veikuši daudzus pasākumus, lai palīdzētu uzlabot gaisa kvalitāti vietējā līmenī, un šo darbu joprojām turpina, bet tiem ir vajadzīgs pienācīgs finansiālais atbalsts, kā arī efektīvi politikas un reglamentējoši instrumenti, kas nodrošina paredzētos rezultātus (piemēram, "Euro 6" emisijas standartus). Vietējiem un reģionāliem pasākumiem ir liela nozīme, taču to pozitīvā ietekme ir ierobežota (vietēja), turklāt vairumā gadījumu to īstenošanai nepieciešamas būtiskas investīcijas. Vietējo pašvaldību ietekme, līdzekļi un rīcības brīvība bieži vien ir ierobežota. Eiropas politika piesārņojuma samazināšanai tā rašanās vietā un valstu tiesību akti lielākoties gaisa kvalitāti ietekmē daudz spēcīgāk, turklāt parasti arī izmaksu ziņā lietderīgāk. Tāpēc vispirms vajadzētu īstenot politiku piesārņojuma samazināšanai tā rašanās vietā un tikai tad noteikt prasības imisijas jomā;

7. atgādina, ka 2012. gadā Komiteja pieņēma atzinumu par gaisa kvalitātes jomā īstenošanās ES politikas pārskatīšanu, aicinot par prioritāti noteikt politikas piemērojamību, kā arī integrētu pieeju, tālejošu Eiropas politiku emisiju jomā un Eiropas imisijas politikas un emisijas politikas saskaņošanu gan mērķu, gan laika grafika ziņā;

8. norāda arī uz Septītās vides rīcības programmas galvenajiem principiem un attiecīgu Komitejas atzinumu par labāku integrāciju, labāku īstenošanu un labāku pārvaldes līmeņu sadarbību vides politikas jomā un šajā atzinumā ņem vērā minētos pamatprincipus;

9. secina, ka Komisijas priekšlikumos ir noteikti konkrēti pasākumi, lai īstētu politiku piesārņojuma samazināšanai tā izcelsmes vietā, bet ierosināto izpildes termiņu dēļ šīs politikas pozitīvie rezultāti būs jāgaida pārāk ilgi. Iecerētā politika nepalīdzēs dalībvalstīm un teritoriālajām pašvaldībām laikus ievērot direktīvā par gaisa kvalitāti noteiktos standartus. Tāpēc Komiteja secina, ka joprojām ir vērojama būtiska nobīde starp Eiropas politiku emisiju un imisiju jomā. Šī problēma ir jārisina;

B. Komisijas paziņojums

B.1. ES emisiju politikas un imisiju politikas savstarpējā neatbilstme

10. atzinīgi vērtē tālejošos mērķus, ko izvirzījusi Eiropas Komisija, kas vēlas ilgtermiņā panākt, lai gaisa kvalitāte vairs (negatīvi) neietekmētu cilvēku veselību un ekosistēmas. Eiropas Komisija šajā nolūkā pamatoti atsaucas uz Pasaules veselības organizācijas (PVO) ļoti stingrajām mērķvērtībām, taču nenosaka to sasniegšanas termiņu; ņem vērā Eiropas Komisijas secinājumu, ka direktīva par gaisa kvalitāti nav pietiekami stingri ievērota;

11. lielākajā daļā dalībvalstu atbilstība standartiem paredzētajā laikā nav panākta, un pret 17 dalībvalstīm ir uzsāktas pārkāpuma procedūras. Tāpēc īstermiņā Komisija direktīvu nepārskatīs, bet centīsies panākt labāku tās īstenošanu, lai pašreizējie standarti visur tiktu ievēroti ne vēlāk kā 2020. gadā. Tomēr oficiāli nekas nemainās: (juridiskais) pienākums noteiktajos termiņos ievērot spēkā esošās robežvērtības nekādā gadījumā netiek atlikts;

12. uzsver, ka galvenajiem uzlabojumiem jābūt saistītiem ar Eiropas politiku piesārņojuma samazināšanai tā izcelsmes vietā. Tomēr beidzamajos gados šajā politikas jomā nav pietiekamā mērā sasniegti vēlamie rezultāti. Piemēram, ir zināms, ka vairāku transportlīdzekļu kategoriju emisijas patiesībā ir augstākas par attiecīgajām kategorijām piemērojamo Eiropas prasībām, un tas attiecas arī uz "Euro 6" standartam atbilstošās jaunās transportlīdzekļu kategorijas reālajām emisijām. Tas rada lielas problēmas, īpaši pilsētu teritorijās un tranzīta maršrutu teritorijās. RK tomēr norāda, ka politika un ES tiesību akti daudzkārt nav bijuši pietiekami tālejoši;

13. visumā atbalsta Komisijas priekšlikumus par politiku, kas attiecas uz piesārņojuma samazināšanu tā rašanās vietā (uzlabota testa ciklu īstenošana vieglajiem transportlīdzekļiem saskaņā ar "Euro 6" standartu, valstīm noteikto maksimāli pieļaujamo emisiju samazināšana, vidējas jaudas sadedzināšanas iekārtu emisiju kontrole u. c.). Komiteja uzsver, ka tipa pārbaudē smagie transportlīdzekļi būtu jāpārbauda reālajā satiksmē un emisijas būtu jāpārbauda braucot, turklāt noteiktās robežvērtības nekādā gadījumā nedrīkst pārsniegt. Komiteja atzīst arī, ka citi pasākumi piesārņojuma samazināšanai tā rašanās vietā, kuri jau ir spēkā vai paredzēti (piemēram, direktīva par ekodizainu, par lauksaimniecības pasākumiem, direktīva par rūpnieciskajām emisijām un visurgājēju tehniku, tostarp tādu, ko izmanto iekšzemes ūdensceļos), var būtiski palīdzēt paredzēto samazinājumu īstenošanā. Tādēļ ir svarīgi vajadzīgo apņēmību apliecināt arī nākamo gadu laikā un izstrādāt tehniskos atsaucē dokumentus (BREF dokumentus);

14. tomēr pauž nožēlu, ka nedz laika grafiks, nedz mērķi, kas noteikti piesārņojuma samazināšanai tā rašanās vietā, nav saskaņoti ar gaisa kvalitātes direktīvā paredzētajiem pienākumiem. Pozitīvie rezultāti, ko varētu radīt piesārņojuma samazināšanai tā rašanās vietā paredzētā politika, nebūs jūtami pietiekami ātri. Iepriekšējā, 2012. gadā pieņemtajā, atzinumā Komiteja aicināja Eiropas imisiju politiku saistīt ar emisiju politiku. Komisija ir izvēlējusies direktīvu par gaisa kvalitāti pārskatīt tikai tad, kad būs sasniegti rezultāti, kas iecerēti politikā, kuru īsteno piesārņojuma samazināšanai tā rašanās vietā. Tomēr, ņemot vērā noteiktos termiņus, pozitīvi rezultāti no minētās politikas ir gaidāmi tikai laikā no 2020. līdz 2030. gadam. Līdz ar to jāsecina, ka Komisijas tālejošie mērķi varētu tikt īstenoti ne agrāk kā laikposmā no 2030. līdz 2050. gadam;

15. secina, ka Eiropas Komisija ir uzsākusi pārkāpuma procedūras pret 17 dalībvalstīm, lai gan, nosakot termiņus, nav pietiekami ievērots, pēc cik ilga laika politikas pasākumiem piesārņojuma samazināšanai tā rašanās vietā būs rezultāti. Reģionu komiteja aicina Komisiju šādas procedūras uzsākt ar īpašu piesardzību un izvēlēties konstruktīvāku pieeju, kuras pamatā būtu reālistiski termiņi;

16. ierosina piedāvāt dalībvalstīm ilgāku problēmu novēršanas periodu ar nosacījumiem, kuru paredzot, ņemts vērā laiks, kad gaidāmi rezultāti politikai, ko Komisija ierosinājusi piesārņojuma samazināšanai tā rašanās vietā. Nosacījumos vajadzētu iekļaut tāda nepilnību novēršanas plāna izstrādi, kas ietvertu pasākumus, kuru galvenais mērķis būtu imisijas robežvērtību ievērošana;

17. uzsver, ka šis priekšlikums neatbrīvo dalībvalstis no pienākuma veikt pasākumus. Ņemot vērā tiesiskās līdzvērtības principu, Komisija patiešām varētu paredzēt nosacījumus, kas līdzīgi tiem, kurus tā piemēro (un ir piemērojusi), piešķirot atkāpes⁽¹⁾. Mērķis ir panākt, lai attiecīgā dalībvalsts nosaka tādu politiku un pieņem tādus pasākumus, kas dod iespēju saprātīgā termiņā nodrošināt direktīvā par gaisa kvalitāti noteikto koncentrācijas robežvērtību ievērošanu;

18. atzīmē, ka minētais alternatīvais risinājums atšķiras no pašreizējās Eiropas Komisijas pieejas pārejas periodam, kurā piemēro atkāpi, jo šajā risinājumā tiek ņemti vērā arī termiņi, kad Komisijas ierosinātajai politikai par piesārņojuma samazināšanu rašanās vietā jānodrošina rezultāti;

19. šajā saistībā uzsver, ka vietējais gaisa piesārņojums rodas vienlaikus no dažādiem starptautiskiem, valsts līmeņa, reģionāliem un vietējiem avotiem un emisijām. Tā kā atbildīgi ir visi pārvaldes līmeņi, Komiteja uzskata, ka dalībvalstu nepilnību novēršanas plāni ir jāizstrādā ciešā sadarbībā ar teritoriālajām pašvaldībām. Piemēram, šādā plānā varētu paredzēt, ka kādai no dalībvalstīm nodokļu sistēmas prioritātes jāpārkārtā tā, lai atbalstītu videi nekaitīgākus transportlīdzekļus un atturētu no piesārņojošu transporta veidu izvēles. Tad teritoriālās pašvaldības varētu iesaistīties, lai, piemēram, noteiktu vides zonas;

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 21. maija Direktīva 2008/50/EK par gaisa kvalitāti un tīrāku gaisu Eiropai, 22. un 23. pants un XV pielikums.

20. uzskata arī, ka ir svarīgi atturēties arī no pārkāpuma procedūru sākšanas, jo rezultātā var tikt noteikts naudas sods, un vairākās dalībvalstīs ir spēkā (vai tiek gatavoti) tiesību akti, kuros paredzēts šādas sodnaudas atgūt no decentralizētajām pārvaldes iestādēm. Reģionu komiteja 2012. gada atzinumā pauda viedokli, ka naudas sodu pāradresēšana decentralizētajām pārvaldes iestādēm ir netaisnīga. Gaisa kvalitātes jomā dažādu pārvaldes līmeņu atbildība ir lielā mērā savstarpēja. Nav taisnīgi likt atskaitīties tikai vienam pārvaldes līmenim un naudas sodu piemērot tikai tam. Tāpat nav pamatoti atbildību novirzīt uz pārvaldes līmeni, kuram ir vismazākā ietekme, tā kā daudzās dalībvalstīs svarīgākos lēmumus pieņem valsts līmenī;

B.2. Pētniecība, inovācija, zināšanu un līdzekļu apmaiņa

21. uzsver: 2012. gadā pieņemtajā atzinumā Reģionu komiteja norādīja, ka ir svarīgi izskatīt, vai elementārais ogleklis (kvēpi) nevarētu būt labāks rādītājs veselības aspektu atspoguļošanai nekā PM_{2,5} un PM₁₀. Savos priekšlikumos Eiropas Komisija nav iekļāvusi sīkāku šāda veida analīzi. Reģionu komiteja joprojām uzsver, ka ir svarīgi padziļināt pētījumus šajā jomā. Tomēr programmā "Tīru gaisu Eiropā" Komisija kvēpiem uzmanību pievērš, un Komiteja atzinīgi vērtē saistības, ko Komisija uzņemas: "Īstenojot PM_{2,5} emisiju samazināšanu, īpaša vērība tiks veltīta kvēpu (BC) emisiju samazināšanai (kvēpi ir otrs galvenais īslaicīgais klimata piesārņotājs)";

22. atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas atbalstīto integrēto pieeju un atgādina, ka ir svarīgi to saskaņot ar tādām saistītajām politikas jomām kā klimata un enerģētikas, ekonomikas un rūpniecības, lauksaimniecības un transporta politika;

23. atzīmē, ka integrētā pieeja ietekmē arī Eiropas fondus. Ja ES fondi būs elastīgāki un to prioritātes gaisa kvalitātes uzlabošanai paredzētu pasākumu sekmēšanai būs skaidrāk definētas, gaisa kvalitātes mērķi būs vieglāk sasniedzami, turklāt Komisija tādējādi rīkotos atbilstoši prasībai pēc integrētas pieejas. RK mudina vietējās un reģionālās pašvaldības aktīvi pieteikties Eiropas fondu līdzekļu saņemšanai;

24. atzinīgi vērtē to, ka Komisija par svarīgu uzskata inovāciju un zināšanu par gaisa kvalitāti apmaiņu, piemēram, izmēģinājuma projektu ietvaros vai arī palielinot gaisa kvalitātes pārvaldības instrumentu klāstu vietējā un reģionālā līmenī;

25. atzīmē, ka motorizētais autotransports ir viens no lielākajiem gaisa piesārņojuma avotiem. Atbilstoši 2012. gada atzinumam ir svarīgi arī turpmāk atbalstīt tādu alternatīvu dzinēju tehnoloģiju pētniecību un popularizēšanu kā uzlādējamie hibrīdautomobiļi, ar elektrību vai ūdeņradi darbināmi transportlīdzekļi u. c. Šajā saistībā Komiteja norāda arī uz ieteikumiem atzinumā par paziņojumu "CARS 2020";

26. uzskata, ka ir svarīgi nodrošināt, lai arī turpmāk šim un citām ar gaisa kvalitāti saistītām iniciatīvām paredzētu pietiekami daudz finanšu līdzekļu, piemēram, ar struktūrfondu, programmas "Apvārsnis 2020" un *Life* starpniecību;

C. Priekšlikums direktīvai par dažu atmosfēru piesārņojošo vielu valstu emisiju samazināšanu

27. uzskata, ka ES politika, kas vērsta uz dažu atmosfēru piesārņojošo vielu valstu emisiju samazināšanu, Eiropas Savienībā ir būtisks gaisa piesārņojuma samazināšanas instruments. Tā veicina tādu ārkārtīgi svarīgu jautājumu risināšanu kā, piemēram, lauksaimniecības un rūpniecības radītās emisijas;

28. tāpēc atbalsta Komisijas priekšlikumu par jaunām valsts emisiju samazināšanas saistībām laika posmam no 2020. līdz 2030. gadam, jo tām ir ļoti liela nozīme (pamata) koncentrācijas samazināšanai vietējā un reģionālā līmenī;

29. atzīst vajadzību noteikt jaunus starptautiskos mērķus 2020. gadam, izmantojot pārskatīto Gēteborgas protokolu, ar kuru arī valstis ārpus ES mudina īstenot gaisa kvalitātes uzlabošanas politiku. Pārskatītajā Gēteborgas protokolā tomēr nav prasības dalībvalstīm līdz 2020. gadam veikt papildu pasākumus, un emisiju samazināšanas papildu pienākumi paredzēti tikai ilgākā laika posmā;

30. norāda, ka tādējādi gaisa piesārņotāju emisiju būtiskas samazināšanas iespēja pagaidām tiek izslēgta, un, kamēr nebūs gūti rezultāti no pastiprinātajām prasībām valstu emisiju samazināšanas jomā, vietējās un reģionālās pašvaldības nevarēs saņemt papildu atbalstu, lai varētu savlaicīgi ievērot gaisa kvalitātes direktīvā noteiktās prasības attiecībā uz emisiju;

31. stingri atbalsta 6. pantā ierosināto noteikumu, ka dalībvalstīm savās nacionālajās gaisa piesārņojuma kontroles programmās jānovērtē apmērs, kādā valstu emisiju avoti varētu ietekmēt gaisa kvalitāti tās teritorijā un kaimiņos esošajās dalībvalstīs, un jāņem vērā nepieciešamība samazināt gaisu piesārņojošo vielu emisijas, lai panāktu atbilstību gaisa kvalitātes mērķiem to teritorijās un – attiecīgā gadījumā – kaimiņos esošajās dalībvalstīs. RK vēlas, lai šis noteikums būtu saglabāts direktīvas galīgajā redakcijā;

32. uzskata, ka Komisijas priekšlikumam attiecībā uz valstu emisiju samazināšanas saistībām līdz 2030. gadam jābūt pietiekami tālejošam. Komisijas veiktās ietekmes analīzes rezultāti liecina, ka ir iespējams izmaksu ziņā efektīvi panākt tālejošākus mērķus nekā pašreizējos priekšlikumos izvirzītie, tāpēc aicina vismaz nemainīt 2030. gadam ierosinātās emisiju samazināšanas saistības un, kur iespējams, tās pastiprināt; Tomēr noteiktajiem emisiju samazināšanas līmeņiem jābūt sasniedzamiem, pielāgotiem pieejamajām tehnoloģiskajām iespējām un piemērojamiem, ievērojot perspektīvus ekonomiskos kritērijus;

33. iesaka 2025. gadam noteikt starpposma mērķus, kas būtu tikpat saistoši kā mērķi 2020. un 2030. gadam. Tādējādi tiktu izveidots papildu kontroles posms, kas dalībvalstīm liktu savlaicīgi sākt kaitīgo emisiju samazināšanu;

34. atbalsta ierosinātos elastības mehānismus, taču norāda, ka tie nedrīkst kļūt par ieganstu rīcības trūkumam, ja politikas ietekme nebūtu apmierinoša;

D. Priekšlikums direktīvai par ierobežojumiem attiecībā uz dažu piesārņojošu vielu emisiju gaisā no vidējas jaudas sadedzināšanas iekārtām

35. Komiteja atbalsta Komisijas iniciatīvu tiesību akta priekšlikumam par tādu emisiju (sēra dioksīda, slāpekļa oksīdu un daļiņu) regulējumu, ko rada sadedzināšanas iekārtas, kuru nominālā ievadītā siltumjauda ir no 1 līdz 50 MW un kuru skaits ES sasniedz aptuveni 142 986. Priekšlikuma mērķis ir pieņemt līdz šim trūkstošos ES noteikumus, kas piemērojami šai sadedzināšanas iekārtu kategorijai; Komisijas priekšlikums attiecas tikai uz sēra dioksīdu, slāpekļa oksīdu un daļiņām. Turpmākā regulējuma perspektīvā Komiteja aicina Komisiju izvērtēt, vai nevajadzētu noteikt emisijas standartus oglekļa monoksīdam;

36. uzskata, ka tālejošiem mērķiem attiecībā uz vidējas jaudas sadedzināšanas iekārtām ir būtiska nozīme, lai varētu sasniegt mērķus, kas noteikti valstu emisiju samazināšanas pienākumu ietvaros un direktīvā par gaisa kvalitāti, bet arī atzīst, ka ir svarīgi mainīt energoavotus, no fosilā kurināmā (dažos gadījumos) pārejot uz biomasu, ieviešot mehānismus un sistēmas, kas vajadzīgas, lai samazinātu biomasas sadedzināšanas laikā radītās emisijas. Tāpēc ir būtiski noteikt vislabākos pieejamos tehniskos paņēmienus. Pastāv labi piemēri jaunām iekārtām, kas dod iespēju ļoti stingrās emisijas robežvērtības ievērot ar primāro pasākumu palīdzību, piemēram, ar dabas gāzi darbinātās apkures iekārtās un turbīnās;

37. uzskata, ka jābūt iespējamam ņemt vērā mazo un vidējo enerģijas ražotāju sadedzināšanas iekārtās radīto emisiju daļu valsts neto emisijās, balstoties uz emisiju samazināšanas rentabilitāti;

38. vēlas, lai ES politika gaisa kvalitātes jomā nodrošinātu prognozējamību, ilgtermiņa pieeju un pašsaprotamu saskaņotību ar klimata un enerģētikas politiku un citām ES politikas jomām;

39. uzskata, ka IV pielikumā precīzāk jānosaka direktīvā minēto mērījumu biežums, parametri un metodes. Šī informācija ir svarīga, lai būtu iespējams diskutēt par direktīvas piemērojamību un līdz ar to – par direktīvā noteiktajām prasībām attiecībā uz emisijām;

40. norāda, ka vairākās dalībvalstīs ir pieņemti valsts tiesību akti par vidējas jaudas sadedzināšanas iekārtām. Dažos gadījumos prasības, kas attiecas uz emisijām, ir stingrākas nekā ierosinātie Eiropas standarti, citos ne. No vides un veselības viedokļa ir svarīgi, lai dalībvalstīs, kas ir noteikušas stingrākas prasības, tās varētu piemērot arī turpmāk;

41. uzskata, ka ir būtiski, lai direktīvā par vidējas jaudas sadedzināšanas iekārtām, nosakot gan esošajām, gan jaunajām sadedzināšanas iekārtām piemērojāmās emisiju, piemēram, daļiņu, robežvērtības, ņemtu vērā rentabilitāti;

42. piemērojamības un proporcionalitātes nolūkā Komiteja aicina paredzēt citas diferenciācijas iespējas. To varētu darīt, pamatojoties uz jaudu un izmantotā kurināmā veidu, galvenokārt tad, ja noteiktās robežvērtības var nodrošināt tikai ar dārgiem tehniskiem paņēmieniem ražošanas procesa noslēguma posmā un ja izmaksas smagāk skar mazākās iekārtas. Nestandarta kurināmā gadījumā (procesu gāze un šķidrums, biogāze u. c.) būtu jāmeklē iespējas izmantot vairāk pielāgotu pieeju. Turklāt, tā kā pamattehnoloģijas būtiski atšķiras, būtu jāizskata diferenciācijas iespējas, ņemot vērā iekārtas veidu (piemēram, gāzes turbīna, dzinējs, boilers u. c.). Ja konsekventi piemēro universālu pieeju, rodas risks, ka attiecībā uz dažiem iekārtu veidiem prasības dažreiz varētu būt nevajadzīgi stingras;

43. uzskata, ka ierosinātās reģistrācijas un monitoringa prasības reizēm var būt saistītas ar (papildu) administratīvo slogu iestādēm un uzņēmumiem. Tās ir kritiski jāizvērtē. Konkrēts piemērs ir boileri: no tehniskā viedokļa biežiem mērījumiem ir maza pievienotā vērtība, jo novecošana un piesārņojums tos ietekmē mazāk nekā, piemēram, motorus.

II. IETEIKUMI GROZĪJUMIEM

1. grozījums

Priekšlikums par dažu atmosfēru piesārņojošo vielu valstu emisiju samazināšanu un Direktīvas 2003/35/EK grozīšanu, COM(2013) 920 final – 2013/0443 (COD), 4. panta 1. punkts

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
Dalībvalstis ierobežo vismaz savas ikgadējās sēra dioksīda (SO ₂), slāpekļa oksīdu (NO _x), nemetāna gaistošo organisko savienojumu (NMVOC), amonjaka (NH ₃), cieta daļiņu (PM _{2,5}) un metāna (CH ₄) antropogēnās emisijas saskaņā ar 2020. un 2030. gadam noteiktajām valstu emisiju samazināšanas saistībām, kā izklāstīts II pielikumā.	Dalībvalstis ierobežo vismaz savas ikgadējās sēra dioksīda (SO ₂), slāpekļa oksīdu (NO _x), nemetāna gaistošo organisko savienojumu (NMVOC), amonjaka (NH ₃), cieta daļiņu (PM _{2,5}) un metāna (CH ₄) antropogēnās emisijas saskaņā ar 2020., 2025 un 2030. gadam noteiktajām valstu emisiju samazināšanas saistībām, kā izklāstīts II pielikumā.

Pamatojums

Ir ārkārtīgi svarīgi, lai starpposma mērķi 2025. gadam būtu tikpat saistoši kā 2020. un 2030. gadam. Tas ir svarīgi, lai palīdzētu panākt, ka dalībvalstis 2030. gadā patiešām ievēro šim gadam paredzētās emisiju samazināšanas saistības. Šis grozījums II pielikumā un citur būtu jāatspoguļo kā lineāras samazinājuma trajektorijas starp emisiju līmeņiem 2020. gadam un emisiju līmeņiem, kas noteikti emisiju samazināšanas saistībās 2030. gadam.

2. grozījums

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par dažu atmosfēru piesārņojošo vielu valstu emisiju samazināšanu un Direktīvas 2003/35/EK grozīšanu – (COM(2013) 920 final – 2013/0443 (COD), 4. panta 2. punkts

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
Neskarot 1. punktu, dalībvalstis veic visus nepieciešamos pasākumus, kuri nerada nesamērīgas izmaksas, lai ierobežotu to 2025. gada SO ₂ , NO _x , NMVOC, NH ₃ , PM _{2,5} un CH ₄ antropogēnās emisijas. Šo emisiju līmeņus nosaka, pamatojoties uz pārdotās degvielas daudzumu, izmantojot lineāru samazinājuma trajektoriju starp valstu emisiju līmeņiem 2020. gadam un emisiju līmeņiem, kas noteikti emisiju samazināšanas saistībās, kas piemērojamas no 2030. gada.	Neskarot 1. punktu, dalībvalstis veic visus nepieciešamos pasākumus, kuri nerada nesamērīgas izmaksas, lai ierobežotu to 2025. gada SO₂, NO_x, NMVOC, NH₃, PM_{2,5} un CH₄ antropogēnās emisijas. Šo emisiju līmeņus nosaka, pamatojoties uz pārdotās degvielas daudzumu, izmantojot lineāru samazinājuma trajektoriju starp valstu emisiju līmeņiem 2020. gadam un emisiju līmeņiem, kas noteikti emisiju samazināšanas saistībās, kas piemērojamas no 2030. gada.
Ja emisijas 2025. gadam nevar samazināt saskaņā ar noteikto trajektoriju, dalībvalstis paskaidro iemeslus ziņojumos, ko tās iesniedz Komisijai saskaņā ar 9. pantu.	Ja emisijas 2025. gadam nevar samazināt saskaņā ar noteikto trajektoriju, dalībvalstis paskaidro iemeslus ziņojumos, ko tās iesniedz Komisijai saskaņā ar 9. pantu.

Pamatojums

4. panta 2. punktā ietverti nosacījumi 2025. gadam, taču tie vairs nav vajadzīgi, ja 2025. gadam nosaka saistošus starpposma mērķus.

3. grozījums

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par dažu atmosfēru piesārņojošo vielu valstu emisiju samazināšanu un Direktīvas 2003/35/EK grozišanu, COM(2013) 920 final – 2013/0443 (COD), 5. panta 6. punkts

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
Komisija var pieņemt īstenošanas aktus, precizējot noteikumus 1., 2. un 3. punktā norādīto elastīguma iespēju izmantošanai, saskaņā ar 14. pantā norādīto pārbaudes procedūru.	Komisija var pieņem īstenošanas aktus, precizējot noteikumus 1., 2. un 3. punktā norādīto elastīguma iespēju izmantošanai, saskaņā ar 14. pantā norādīto pārbaudes procedūru.

Pamatojums

Attiecībā uz elastības mehānismiem noteikti (nevis tikai iespējami) ir jāpieņem īstenošanas akts ar īstenošanas nosacījumu izklāstu.

Briselē, 2014. gada 7. oktobrī

*Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*
Michel LEBRUN

Reģionu komitejas atzinums “Atbalsta shēma par augļu un dārzeņu, banānu un piena piegādi izglītības iestādēm”

(2014/C 415/07)

Ziņotājs:	Povilas Žagunis, Paņevēžas rajona pašvaldības mērs (LT/EA)
Atsauces dokuments:	“Eiropas Parlamenta un Padomes regula, ar kuru groza Regulu (ES) Nr. 1308/2013 un Regulu (ES) Nr. 1306/2013 attiecībā uz atbalsta shēmu par augļu un dārzeņu, banānu un piena piegādi izglītības iestādēm” COM(2014) 32 final

I. IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ

REĢIONU KOMITEJA

1. norādot, cik svarīga ir veselīgu dzīves ieradumu veidošana jau skolas vecumā, kā arī, ņemot vērā Eiropas Savienības iespējas veicināt cilvēku spēju piekopt veselīgu dzīvesveidu un vietējo un reģionālo pašvaldību iespējas veikt un īstenot konkrētajam gadījumam piemērotus un uz kopīgām Eiropas programmām balstītus pasākumus;
2. uzsver, ka bioloģiskai un ģenētiski nemodificētai pārtikai vajadzētu būt svarīgam elementam, kas bērnu vidū veido ilgtspējīgus ēšanas ieradumus;
3. uzsverot, cik nozīmīga ir augļu un dārzeņu piegādes programma, kurā iesaistījušās 25 dalībvalstis (tajā nav iesaistījušās Apvienotā Karaliste, Somija un Zviedrija) un kuras pavērtās iespējas 2012./2013. gadā izmantoja 8,4 miljoni bērnu 61 396 skolās; kā arī piena piegādes programma, kurā iesaistījušās visas dalībvalstis un kuras pavērtās iespējas 2011./2012. gadā izmantoja 20,3 miljoni bērnu visā Eiropas Savienībā; un norādot uz iespējām, kas paveras visās programmā iesaistītajās ES dalībvalstīs;
4. norādot, ka minētā likumdošanas iniciatīva, kaut arī tās temats ir ļoti šaurs, skar vairākas svarīgas ES un dalībvalstu kompetences jomas: KLP un iekšējo tirgu, veselības aprūpi un, ar zināmiem ierobežojumiem, arī izglītību;
5. atzinīgi vērtē gan priekšlikumu, kas izstrādāts, ņemot vērā Eiropas Revīzijas palātas 2011. gada ziņojumu ⁽¹⁾, un ar ko paredzēts apvienot programmas par skolu apgādi ar pienu (ieviesta 1977. gadā, 2008. gadā attiecināta uz vidusskolām) un ar augļiem (ieviesta 2009. gadā) un noteikt tām vienādus līdzfinansējuma noteikumus, gan arī ieteikumus paaugstināt efektivitāti un uzlabot koordināciju;
6. atzinīgi vērtē dalībvalstīm saskaņā ar grozīto Regulu (ES) Nr. 1308/2013 doto iespēju valstij piešķirtās maksimālās summas ietvaros pārdalīt daļu no līdzekļiem, kas paredzēti augļu un dārzeņu, banānu un piena piegādei skolām (23.a panta 4. punkts); šādā veidā ne tikai tiek nodrošināta lielāka elastība līdzekļu izlietošanā, bet dalībvalstu līmenī arī radīti priekšnosacījumi, lai novērstu iespējamās problēmas saistībā ar ļoti lielo neizlietoto atbalsta līdzekļu apmēru (dažkārt 30 %), kas minēts priekšlikumā iekļautajā finanšu pārskatā (1.5.1. punkts), un aicina šajā pārdalē iesaistīt vietējās un reģionālās pašvaldības;
7. vienlaikus pauz šaubas attiecībā uz līdzekļu daļu, kuru dalībvalstis saskaņā ar ierosināto programmu var pārdalīt pēc saviem ieskatiem; konstatē, ka ierosinātie 15 % nav balstīti uz rūpīgu analīzi, it īpaši ņemot vērā, ka neizmanto to līdzekļu apjoms abās programmās, ko paredzēts mainīt, dažos gadījumos ir līdz 30 %, tāpēc šķiet, ka priekšlikumā nav pietiekami ievērots labas pārvaldības princips;

⁽¹⁾ Eiropas Revīzijas palātas Īpašais ziņojums Nr. 10/2011 “Vai programmas “Skolas piens” un “Augļi skolai” bija efektīvas?”, ECA/11/35, 24.10.2011.

8. atzinīgi vērtē grozītās Regulas (ES) Nr. 1308/2013 noteikumu, kas ļauj dalībvalstīm papildināt programmu ar saviem līdzekļiem vai piesaistot privāto finansējumu, kā labu pamatu sinerģijai valsts un Eiropas līdzekļu izmantošanā ar mērķi panākt pozitīvu un no dažādu dalībvalstu uztveres neatkarīgu rezultātu;

9. ierosina uzlabot noteikumus par atbalstu augļu, dārzeņu un piena piegādei skolām, nodrošinot iespēju pārdalīt valstīm piešķirtās atbalsta kvotas. Piemēram, ja īsi pirms sešus gadus ilgās programmas beigām atklājas, ka kāda no dalībvalstīm nav izmantojusi tai piešķirtos līdzekļus, pirmām kārtām būtu jāapsver līdzekļu pārdale tiem reģioniem, kuri visveiksmīgāk tos izmantojuši, un pēc tam vajadzētu paredzēt iespēju Komisijas noteiktās valstu kvotas pārdalīt tām dalībvalstīm, kuras savus līdzekļus ir izmantojušas pilnībā vai pārtērējušas, lai šādi atbalstītu tās dalībvalstis, kas regulējumu ir sekmīgi īstenojušas, un mudinātu dalībvalstis, kurām tas nav izdevies tik efektīvi, pielikt lielākas pūles;

10. uzsver, ka principi, kurus šobrīd piemēro, sadalot dalībvalstīm kvotas, proti, empīriskais kritērijs (kā dalībvalstis izmantojušas atbalstu iepriekš?) un konkrētā vajadzība (kāds ir sešus līdz desmit gadus vecu bērnu īpatsvars dalībvalstīs iedzīvotāju vidū?), ir ļoti formāli un varētu būt nepietiekami, lai efektīvi noteiktu atbalsta nepieciešamību;

11. ņemot vērā Eiropā valdošo daudzveidību, ierosina apsvērt papildu kritērijus, pēc kuriem nosaka valstu kvotas skolu piena un augļu programmām; šādi kritēriji varētu būt: reģiona attīstības līmenis, statistiskais vidējais vitamīnu trūkums, kas izriet no starpības starp (izmantojot Pasaules Veselības organizācijas pielietoto metodi) aprēķināto objektīvo nepieciešamo augļu daudzumu bērnu uzturā (400 g augļu dienā) un faktiski vidējo augļu patēriņu, ēšanas ieradumiem (dienvidu dalībvalstu iedzīvotāju ēdienkartē augļu un dārzeņu parasti ir vairāk nekā ziemeļos) utt.;

12. pauž šaubas par regulas priekšlikuma piemērotību 7. apsvērumā, atbilstoši kuram Komisijai tiek piešķirtas pilnvaras pieņemt noteiktus tiesību aktus ar papildu noteikumiem par abu minēto kritēriju līdzsvaru, un vērtē to kā iespējamu mēģinājumu paplašināt Komisijas pilnvaras uz dalībvalstu kompetenču rēķina;

13. pauž bažas par dalībvalstīm ar regulu uzlikto pienākumu uzraudzīt programmu⁽²⁾ un it īpaši par dalībvalstu vietējām un reģionālajām pašvaldībām uzlikto administratīvo slogu, kas saistīts ar šā pienākuma pildīšanu, un tāpēc aicina Komisiju un dalībvalstis nodrošināt, lai ar programmas uzraudzību saistītais administratīvais slogs būtu pēc iespējas mazāks;

14. kritiski vērtē regulā ietvertu principu, ka tiek noteikts maksimālais ES atbalsta apjoms par porciju, nevis atbalsta konkrēta procentuālā daļa, un norāda uz riskiem, kas saistīti ar summas aprēķinu šādā veidā, proti, konkrētas atbalsta summas noteikšana varētu novest pie mēģinājumiem izmantot lētākus un zemākas kvalitātes produktus; ierosina programmai paredzēto ES finansiālo atbalstu (maksimālo summu) un konkrēto atbalsta apjomu arī turpmāk noteikt atbilstoši Līguma par Eiropas Savienības darbību 43. panta 3. punktam;

15. ņemot vērā risku, ka, nosakot ES atbalstu par porciju, varētu pazemināties piegādāto produktu kvalitāte, aicina visus dalībniekus veikt pasākumus, ar ko nodrošina un kontrolē piegādāto lauksaimniecības ražojumu kvalitātes atbilstību šai atbalsta programmai;

16. atsaucoties uz Eiropas Revīzijas palātas ziņojuma secinājumu, ka tāda instrumenta trūkums, kas atbalstu virza uz primārajām vajadzībām, ir lielā mērā cēlonis programmas "Skolas piens" rezultātu nesakrītībai ar izvirzītajiem mērķiem, negatīvi vērtē Regulas (ES) Nr. 1308/2013 23. panta (Izglītības iestāžu apgāde ar lauksaimniecības produktiem) formulējumu, kurā nav konkretizēts, cik svarīgi, izstrādājot sešu gadu programmas augļu un dārzeņu piegādei, ir konsultēties ar vietējām un reģionālajām pašvaldībām un ņemt vērā to pieredzi;

⁽²⁾ Regulas (EK) Nr. 1308/2013 24. pants.

17. aicina Komisiju, ņemot vērā, ka katrs mēģinājums ES līmenī pieņemt noteikumus attiecībā uz dalībvalstīs rīkojamām konsultācijām būtu jātraktē kā subsidiaritātes principa pārkāpums, regulā iekļaut ieteikumu, ka dalībvalstīm vairāk jāizmanto atsauksmes no vietējām un reģionālajām pašvaldībām, jo tās ir iestādes, kas atrodas vistuvāk galapatērētājam un mērķgrupai; vietējās un reģionālās pašvaldības it īpaši būtu jāiesaista uzklaušanās saistībā ar valsts sešu gadu programmu izstrādi augļu un dārzeņu piegādei;

Programmas saturs

18. norāda, ka augļu, dārzeņu un piena patēriņš, ja tas cilvēkiem kļūst par ieradumu, ilgtermiņā ietekmētu arī ekonomiku un palīdzētu sasniegt kopējos Eiropas mērķus konkurētspējas stiprināšanai un kohēzijas uzlabošanai;

19. norāda, ka pārtikas produkti, ar dažiem izņēmumiem, ir vietējie ražojumi, un tādējādi to patēriņa veicināšana palīdz palielināt pašreizējo pieprasījumu un – makrolīmenī – sasniegt KLP mērķus. Turklāt no veselīgu ēšanas ieradumu viedokļa ir noderīgi bērņus rosināt vairāk ēst veselīgus pārtikas produktus, un tas veicinās ilgtspējīgu patēriņu nākotnē. Tāpēc augļu, dārzeņu un piena patēriņa veicināšana jāuzskata par vienu no kopīgajiem pasākumiem Eiropas konkurētspējas uzlabošanai;

20. ņemot vērā pašreizējās diskusijas par apstrādes līmeni tiem produktiem, uz kuriem attiecas šī atbalsta shēma, un ņemot vērā pamatprincipa “veselīgs uzturs jau bērņībā” nozīmi, ierosina šajā shēmā paredzēto finansiālo atbalstu piešķirt tikai tiem produktiem, kas vispār nav apstrādāti vai ir apstrādāti tikai nedaudz un kuros nav kaitīgu piedevu, saldīnātāju, garšas pastiprinātāju un sāls;

21. ņemot vērā Eiropas daudzveidību, uzskata, ka mēģinājums Eiropas līmenī noteikt, kādus augļu un dārzeņu veidus saskaņā ar atbalsta shēmu var piegādāt skolām, nav lietderīgs; tā vietā katrai dalībvalstij reģionālajā vai vietējā līmenī pašai būtu jāizlemj, kādi augļi, dārzeņi un piena produkti ir piemēroti piegādāšanai skolām;

22. kritiski vērtē jaunās programmas priekšlikumus no piena produktiem atbalstīt tikai dzērāmā piena piegādi; uzskata, ka vajadzētu būt iespējai atbalstīt arī maz apstrādātus piena produktus bez kaitīgām piedevām, piemēram, tādus dabīgus (nesaldinātus) piena produktus kā jogurts un svaigs siers;

23. norāda, ka produktu paletes ierobežošana ne tikai samazinātu izvēles iespējas bērņiem un mazinātu programmas pievilcību, bet arī radītu situāciju, ka tie bērņi, kam nav alerģijas pret laktozi un kas panes tādus fermentētus piena produktus kā nesaldinātus jogurtus, nevarētu izmantot programmas priekšrocības;

24. uzsver, ka ļoti svarīgs ir regulā bez uzmanības atstātais jautājums par atbalsta shēmas ietvaros piegādāto produktu kvalitāti; konsultācijās ar atbalsta saņēmējiem, skolām, kā arī citiem sociālajiem un ekonomikas jomas partneriem ir secināts, ka bieži uz kvalitātes rēķina tiek mēģināts iegādāties lielāku daudzumu par to pašu cenu un publiskais iepirkums ir tikai formāls; tā rezultātā bērņi saņem zemākas kvalitātes pārtikas produktus;

25. tādēļ rosina Komisiju un dalībvalstis veikt pasākumus, lai noteiktu obligātos standartus attiecībā uz to pārtikas produktu kvalitāti, kuru piegāde paredzēta atbalsta shēmā, un nodrošinātu šo standartu ievērošanu;

26. norāda uz secinājumiem Revīzijas palātas ziņojumā, kurā norādīts, ka programma “Skolām paredzētais piens” nav ļoti efektīva un nav nodrošinājusi plānoto ietekmi, jo gandrīz vienmēr subsidētos produktus tik un tā iekļautu skolu ēdienkartēs vai arī skolas tos būtu iegādājušās arī tad, ja subsīdiju nebūtu. Shēmas izstrādē un īstenošanā arī netiek pietiekami ņemti vērā izvirzītie izglītojošie mērķi ⁽³⁾;

⁽³⁾ Revīzijas palātas Īpašais ziņojums Nr. 10/2011 “Vai programmas “Skolām paredzētais piens” un “Augļi skolai” ir efektīvas?”, ECA/11/35, 24.10.2011.

27. minētā iemesla dēļ un, ņemot vērā, cik nozīmīgs bērniem ir piens, rosina dalībvalstis noskaidrot, cik liels ir pieprasījums pēc piena produktiem, kurus paredzēts piegādāt saskaņā ar programmu “Skolām paredzētais piens”, un ES finansiālo atbalstu izmantot tikai, lai skolu ēdnīcām piegādātu piena produktus, kas atbilst veselīga uztura kritērijiem un uzturā ir visvērtīgākie;

28. pauž bažas par statistikas datiem, kas raisa satraukumu un liecina, ka Eiropas Savienībā 22 miljoniem bērnu ir liekais svars un 5 miljoni ir pat aptaukojušies ⁽⁴⁾ un ka 2011. gadā ES 27 dalībvalstīs pieaugušie iedzīvotāji gadā patērēja mazāk nekā pusi no Pasaules Veselības organizācijas (PVO) ieteiktā augļu un dārzeņu daudzuma ⁽⁵⁾; šajā sakarā uzsver, ka skolai – kā vietai, kur jauniešus sagatavo dzīvei, – ir svarīga loma centienos sniegt zināšanas par veselīgu uzturu un veidot šāda uztura ieradumus;

29. šajā sakarā īpaši norāda uz vietējo un reģionālo pašvaldību, kas bieži ir atbildīgas par izglītības iestādēm, lomu veselīga dzīvesveida veicināšanā un rosina lielāku nozīmi piešķirt pasākumiem un sadarbībai šajā jomā;

30. pozitīvi vērtē līdzšinējos noteikumus iekļautās kvalitātes prasības ⁽⁶⁾ un iesaka tās saglabāt un – cik tas ir iespējams – pastiprināt, ņemot vērā uztura speciālistu ieteikumus;

31. norāda, ka, neskatoties uz reģionālo, valsts un Eiropas veselības iniciatīvu daudzveidību ⁽⁷⁾, arī vispārējie sabiedriskie apstākļi veselīgam dzīves veidam nav labvēlīgi: 2011. gadā ES 27 dalībvalstīs viens iedzīvotājs caurmērā patērēja mazāk nekā pusi no Pasaules Veselības organizācijas ieteiktās augļu un dārzeņu devas ⁽⁸⁾; šajā sakarā pauž šaubas par shēmā noteikto vecuma ierobežojumu, kas paredz, ka atbalsts pienākas tikai 6–10 gadus veciem bērniem, un uzskata, ka šis laika posms nav pietiekams, lai pašreizējos, veselīgam dzīvesveidam nelabvēlīgos apstākļos ieaudzinātu labus uztura paradumus, un iesaka apsvērt iespēju šo shēmu attiecināt gan uz mazākiem bērniem, kas apmeklē silīti, bērnudārzu vai citu pirmsskolas iestādi, gan uz bērniem, kuri pārsnieguši desmit gadu vecumu;

Ilgspējīga attīstība un vides aizsardzība

32. norāda uz ilgtspējīgas attīstības aspektiem, kas ir saistīti ar augļu, dārzeņu un piena piegādi, īpaši, uz preču transporta negatīvo ietekmi uz vidi un iedzīvotāju veselību, un šajā sakarā aicina ar šo atbalsta shēmu saistīto piegādi pastiprināti orientēt uz vietējiem vai apkārtnējos reģionos ražotiem/audzētiem produktiem;

33. ņemot vērā ilgtspējīgas attīstības aspektus un nepieciešamību ES iedzīvotāju vidū jau agrīnā vecumā veidot ilgtspējīgu patēriņa kultūru, aicina Komisiju un dalībvalstis ekspertu un politiķu vidū organizēt visaptverošu diskusiju par juridiskajām iespējām priekšroku dot reģionā ražotiem augļiem, dārzeņiem un piena produktiem, tostarp par iespējamajiem izņēmumiem tiesību aktos par publisko iepirkumu vai to pielāgošanu;

⁽⁴⁾ “Augļi skolai”, http://ec.europa.eu/agriculture/sfs/european-commission/index_en.htm

⁽⁵⁾ Neskatoties uz palielinājumu 2 % apmērā salīdzinājumā ar 2010. gadu, ES-27 dalībvalstīs 2011. gadā viens iedzīvotājs caurmērā patērēja 185,52 gramus augļu un dārzeņu dienā, tātad daudz mazāk, nekā PVO ieteiktie 400 grammi. Skatīt *Freshfel Consumption Monitor*, http://www.freshfel.org/asp/what_we_do/consumption_monitor.asp

⁽⁶⁾ Noteikumi par piena produktu sastāvu: piena saturs produktā nedrīkst būt zemāks par 90 %, cukura daudzumam jābūt mazākam par 7 %, augļiem un dārzeņiem jāatbilst ES kvalitātes prasībām, cukura pievienošana sulām nav atļauta.

⁽⁷⁾ Piemēram, 2007. gada 30. maijā Eiropas Komisija publicēja Balto grāmatu “Eiropas stratēģija attiecībā uz uzturu, lieko svaru un veselības jautājumiem, kas saistīti ar aptaukošanos”.

⁽⁸⁾ Neskatoties uz palielinājumu 2 % apmērā salīdzinājumā ar 2010. gadu, ES-27 dalībvalstīs 2011. gadā viens iedzīvotājs caurmērā patērēja 185,52 gramus augļu un dārzeņu dienā, tātad daudz mazāk, nekā PVO ieteiktie 400 grammi. Skatīt *Freshfel Consumption Monitor*, http://www.freshfel.org/asp/what_we_do/consumption_monitor.asp

34. aicina šīs programmas prioritāri virzīt uz vietējo produkciju un īsām piegādes ķēdēm, kā arī bioloģiskajā lauksaimniecībā ražotiem produktiem;

Iespējamā pedagoģiskā ietekme

35. pauž bažas par satraucošajiem statistikas datiem, kas liecina, ka visā Eiropas Savienībā 22 miljoniem bērnu ir pārlieku liels svars un 5 miljoni pat ir aptaukojušies un ka 2011. gadā ES 27 dalībvalstīs pieaugušie iedzīvotāji gadā patērēja mazāk nekā pusi no Pasaules Veselības organizācijas (PVO) ieteiktā augļu un dārzeņu daudzuma⁽⁹⁾; šajā sakarā uzsver, ka skolai ir svarīga loma jaunu cilvēku sagatavošanā dzīvei un uztura ieradumu veidošanā;

36. šajā sakarā īpaši norāda uz vietējo un reģionālo pašvaldību lomu veselīga dzīvesveida veicināšanā, jo tās bieži ir atbildīgas par izglītības iestādēm, un aicina lielāku nozīmi piešķirt pasākumiem un sadarbībai šajā jomā;

37. norāda uz augļu, dārzeņu un piena piegādes programmas iespējamo pedagoģisko ietekmi, jo tā var sniegt jauniem cilvēkiem informāciju par Eiropas Savienību un paplašināt viņu zināšanas par lauksaimniecību, lai tuvinātu patērētājus vietējiem pārtikas produktu ražotājiem un atbalstītu vietējo lauksaimniecību, kas draudzīga videi; šī programma var arī sniegt informāciju par lopkopības nozari, par veselīgiem un neveselīgiem produktiem, līdzsvarotu uzturu, saikni starp patērētajiem produktiem un veselības stāvokli, kā arī pārtikas izšķērdēšanas samazināšanu; Komiteja atzinīgi vērtē paredzēto iespēju ar jaunās programmas līdzekļiem finansēt arī papildu pasākumus, piemēram, informēšana par veselīgu un vajadzīgu pārtikas produktu lietderīgumu;

38. norāda uz zinātnisko pētījumu rezultātiem, kas liecina, ka sekmīgi cīnīties pret neveselīgu pārtikas produktu izplatību un aptaukošanos var tikai tad, ja īsteno daudzveidīgus pasākumus un ja iniciatīvās, kas orientētas uz bērnu audzināšanu uztura jomā, iesaista gan skolas, gan vecākus un sabiedrību; šajā sakarā uzskata, ka šīm mērķa grupām paredzēta izglītošanas un informēšanas kampaņa ir programmas par augļu, dārzeņu un piena piegādi izglītības iestādēm integrāla sastāvdaļa⁽¹⁰⁾;

39. ņemot vērā pašreizējā patēriņa sabiedrībā izveidojušos tendenci patērēt pievilcīga izskata un pievilcīgi iepakotus produktus, ņemot vērā faktu, ka pievilcīgais noformējums bieži ir saistīts ar tādu vielu patēriņu, kuru ietekme uz veselību nav skaidri zināma, un ņemot vērā jauno programmu, aicina vairāk uzmanības veltīt informēšanai par nepārstrādātiem pārtikas produktiem un par tajos esošo uzturvielu lietderīgumu;

40. pievienojas Eiropas Komisijas paustajām bažām par to, ka – atšķirībā no Augļu programmas – līdz šim īstenots ļoti maz izglītības pasākumu saistībā ar Piena programmu⁽¹¹⁾, un norāda, ka vietējās un reģionālās pašvaldības spēj efektīvi īstenot šādus pasākumus, pielāgojot tos attiecīgās vietas vai reģiona bērnu vajadzībām pēc informācijas;

41. ņemot vērā subsidiaritātes principu un to, ka izglītības programmas ir dalībvalstu kompetencē un tāpēc ES iejaukšanās valstu izglītības programmās var būt nepieņemama, ierosina visus ar programmu "Atbalsta shēma par augļu, dārzeņu un piena piegādi izglītības iestādēm" saistītos izglītojošos pasākumus veidot galvenokārt valstu līmenī, šiem pasākumiem nenosakot minimālo finansējuma apmēru.

⁽⁹⁾ Neskatoties uz palielinājumu 2% apmērā salīdzinājumā ar 2010. gadu, ES-27 dalībvalstīs 2011. gadā viens iedzīvotājs caurmērā patērēja 185,52 gramus augļu un dārzeņu dienā, tātad daudz mazāk, nekā PVO ieteiktie 400 grammi. Skatīt *Freshfel Consumption Monitor*, http://www.freshfel.org/asp/what_we_do/consumption_monitor.asp

⁽¹⁰⁾ *Public Health Nutr.* 2009. gada oktobris. 12(10):1735-42. doi: 10.1017/S1368980008004278. Epub 2008 Dec 23. *Downward trends in the prevalence of childhood overweight in the setting of 12-year school- and community-based programmes.*

⁽¹¹⁾ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar kuru groza Regulu (ES) Nr. 1308/2013 un Regulu (ES) Nr. 1306/2013 attiecībā uz atbalsta shēmu par augļu un dārzeņu, banānu un piena piegādi izglītības iestādēm – COM(2014) 32 final, 30.1.2014.

II. IETEIKUMI GROZĪJUMIEM

1. grozījums

23. panta 2. punkts

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
2. Dalībvalstis, kuras vēlas piedalīties atbalsta shēmā, kas noteikta 1. punktā ("skolu programma") drīkst izdalīt augļus un dārzeņus, tostarp banānus, vai pienu ar KN kodu 0401, vai abu veidu produktus.	2. Dalībvalstis, kuras vēlas piedalīties atbalsta shēmā, kas noteikta 1. punktā ("skolu programma") drīkst izdalīt augļus un dārzeņus, tostarp banānus, vai pienu ar KN kodu 0401, vai abu veidu produktus <u>citus nesaldinātus piena produktus, piemēram, jogurtus (kas nav nedz aromatizēti, nedz arī satur augļu, riekstu vai kakao piedevu ar KN kodu no 0403 10 11 līdz 0403 10 39), vai sieru un biezpienu (KN kods 0406) traucīnos.</u>

Pamatojums

Izriet no atzinuma projekta 21. punkta.

2. grozījums

23. panta 3. punkts

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
3. Pirms iesaistīšanās skolu programmā dalībvalstis izpilda piedalīšanās priekšnosacījumu, proti, izstrādā valsts vai reģionāla līmeņa stratēģiju šīs programmas īstenošanai, un pēc tam reizi 6 gados to izstrādā no jauna. Dalībvalsts var grozīt šo stratēģiju, jo īpaši ņemot vērā uzraudzības un izvērtēšanas rezultātus. Stratēģijā norāda vismaz to, kādas vajadzības jāapmierina, sarindo šīs vajadzības prioritārā secībā, norāda mērķa populāciju, gaidāmos rezultātus un skaitliski apraksta sasniedzamos mērķus salīdzinājumā ar sākuma situāciju, un nosaka minēto mērķu sasniegšanai vispiemērotākos instrumentus un pasākumus.	3. Pirms iesaistīšanās skolu programmā dalībvalstis izpilda piedalīšanās priekšnosacījumu, proti, izstrādā valsts vai reģionāla līmeņa stratēģiju šīs programmas īstenošanai, un pēc tam reizi 6 gados to izstrādā no jauna. Dalībvalsts var grozīt šo stratēģiju, jo īpaši ņemot vērā uzraudzības un izvērtēšanas starpposma novērtējuma rezultātus. Stratēģijā norāda vismaz to, kādas vajadzības jāapmierina, sarindo šīs vajadzības prioritārā secībā, norāda mērķa populāciju, gaidāmos rezultātus un skaitliski apraksta sasniedzamos mērķus salīdzinājumā ar sākuma situāciju, un nosaka minēto mērķu sasniegšanai vispiemērotākos instrumentus un pasākumus.

Pamatojums

Mēģinājums administratīvi nedaudz atvieglot procedūru. Grozījums izriet no atzinuma projekta 10. punkta.

3. grozījums

23.a panta 8. punkts

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
8. Dalībvalstis, kas piedalās skolu programmā, pārtikas izdales vietās publisko informāciju par savu dalību programmā un par to, ka programmu subsidē Savienība. Dalībvalstis nodrošina Savienības skolu programmas pievienoto vērtību un pamanāmību saistībā ar citām maltītēm, kas tiek piedāvātas izglītības iestādēs.;	8. Dalībvalstis, kas piedalās skolu programmā, pārtikas izdales vietās publisko informāciju par savu dalību programmā un par to, ka programmu subsidē Savienība. Dalībvalstis nodrošina Savienības skolu programmas pievienoto vērtību un pamanāmību saistībā ar citām maltītēm, kas tiek piedāvātas izglītības iestādēs.;

4. grozījums

24. panta 1. punkts

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
<p>Lai mudinātu bērnus veidot veselīgus ēšanas paradumus un lai nodrošinātu, ka skolu programmas paredzētais atbalsts tiek paredzēts 22. pantā minētās mērķa grupas bērniem, Komisija tiek pilnvarota ar deleģētajiem aktiem, kurus pieņem saskaņā ar 227. pantu, paredzēt noteikumus par:</p> <p>a) papildu kritērijiem saistībā ar atbalsta mērķtiecīgu novirzīšanu dalībvalstīs;</p> <p>b) atbalsta pieteikuma iesniedzēju apstiprināšanu un atlasi dalībvalstīs;</p> <p>c) stratēģiju izstrādi valstu vai reģionu līmenī un par atbalsta pasākumiem.</p>	<p>Lai mudinātu bērnus veidot veselīgus ēšanas paradumus un lai nodrošinātu, ka skolu programmas paredzētais atbalsts tiek paredzēts 22. pantā minētās mērķa grupas bērniem, Komisija tiek pilnvarota ar deleģētajiem aktiem, kurus pieņem saskaņā ar 227. pantu, paredzēt noteikumus par:</p> <p>a) papildu kritērijiem saistībā ar atbalsta mērķtiecīgu novirzīšanu dalībvalstīs;</p> <p>b) atbalsta pieteikuma iesniedzēju apstiprināšanu un atlasi dalībvalstīs;</p> <p>c) stratēģiju izstrādi valstu vai reģionu līmenī un par atbalsta pasākumiem.</p>

Pamatojums

Izriet no atzinuma projekta 11. punkta.

Briselē, 2014. gada 7. oktobrī

Reģionu komitejas
priekšsēdētājs

Michel LEBRUN

Reģionu komitejas atzinums “Eiropas platforma cīņai pret nedeklarētu darbu”

(2014/C 415/08)

Ziņotājs	Dainis Turlais (LV/ALDE), Rīgas domes Drošības, kārtības un korupcijas novēršanas jautājumu komitejas priekšsēdētājs
Atsauces dokuments	Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes lēmumam par Eiropas platformas izveidi sadarbības uzlabošanai nedeklarēta darba novēršanā un atturēšanā no tā COM(2014) 221 final

I. VISPĀRĪGAS PIEZĪMES

REĢIONU KOMITEJA

1. atzinīgi vērtē Komisijas priekšlikumu izveidot Eiropas platformu cīņai pret nedeklarētu darbu un atzīst nepieciešamību koordinēti un vienoti apkarot šo parādību, lai Eiropas Savienībā uzturētu augstus nodarbinātības standartus, izvairītos no smagām sociālām un ekonomiskām sekām, risinātu ar darba ņēmēju mobilitāti saistītās problēmas, kā arī maksimālāk un efektīvāk izmantotu cilvēkkapitālu;
2. atbalsta ierosinājumu platformas darbības jomā iekļaut fiktīvu pašnodarbinātību, kas ir būtiski, jo nepatiesi deklarētai pašnodarbinātībai, kuras mērķis ir izvairīties no juridiskām vai fiskālām saistībām, ir tradicionālam nedeklarētam darbam līdzīga kaitīga ietekme, jo īpaši attiecībā uz darba apstākļiem, sociālā nodrošinājuma sistēmām un to ilgtspējīgu finansēšanu;
3. atzīst, ka ierosinātā Eiropas platforma sadarbības uzlabošanai nedeklarēta darba novēršanā un atturēšanā no tā ir konkrēts ieguldījums pašreizējos centienos rast inovatīvus risinājumus, lai ne tikai paaugstinātu nodarbinātības līmeni, sasniedzot stratēģijas “Eiropa 2020” mērķus, bet arī uzlabotu nodarbinātības kvalitāti un darba drošību Eiropas Savienībā;
4. norāda, ka *Eurofound* ziņojumā ir uzsvērts, ka “pastāv cieša saikne starp taupības programmām plašā nozīmē un ēnu ekonomikas mērogu un attīstību”⁽¹⁾. Tāpēc pauž nožēlu par to, ka pastāv pretrunas starp nelielajiem ar ekonomijas līdzekļiem gūtajiem ietaupījumiem un potenciālajiem ietaupījumiem, ko varētu nodrošināt nedeklarētā darba apkarošana;
5. pievienojas Komisijas viedoklim, ka nedeklarēts darbs nopietni ietekmē budžetu, jo samazinās nodokļu un sociālās apdrošināšanas ieņēmumi, kas savukārt negatīvi ietekmē nodarbinātību, produktivitāti, darba apstākļus, prasmju attīstību un mūžizglītību, kā rezultātā samazinās pensiju apmērs un tiek ierobežota piekļuve veselības aprūpei; uzsver, ka nedeklarēts darbs nopietni apdraud sociālo un ekonomisko kohēziju;
6. uzsver, ka šie faktori ir īpaši svarīgi vietējām un reģionālajām pašvaldībām, jo nodokļu ieņēmumu samazinājums negatīvi ietekmē pašvaldību budžetu ieņēmumus, tai pašā laikā palielinot pašvaldību budžetu izdevumus iedzīvotāju atbalstam pamatvajadzību nodrošināšanai. Nedeklarēta darba īstermiņa un ilgtermiņa sekas ir, citstarp, zemāks atalgojums attiecīgajā darba tirgū, kā arī tiešas sekas tāda tipa darbā strādājošiem: veselības aprūpes un sociālā nodrošinājuma trūkums un būtiski mazāka pensija nekā legāli nodarbinātām personām. Līdz ar to pašvaldībām, kuras skar nedeklarēta darba problēma, ir mazāk iespēju paplašināt pakalpojumu klāstu iedzīvotājiem un pastāvīgi uzlabot to kvalitāti;
7. pauž nožēlu, ka Komisijas priekšlikumā nav minēta vietējo un reģionālo pašvaldību un Reģionu komitejas nozīme, un atkārtoti uzsver, ka bieži tieši vietējais un reģionālais līmenis ir darba meklētājiem un darba devējiem vistuvākais līmenis un ka arī darba tirgus galvenokārt ir vietēja līmeņa tirgus⁽²⁾;

⁽¹⁾ <http://www.eurofound.europa.eu/pubdocs/2013/243/en/1/EF13243EN.pdf>

⁽²⁾ CDR5278/2013, atzinums “Ciešāka sadarbība starp valstu nodarbinātības dienestiem”.

8. šajā sakarā aicina Komisiju atzīt, ka vietējām un reģionālajām pašvaldībām ir svarīga loma cīņā pret nedeklarētu darbu, ņemot vērā līdz šim īstenoto vietējo un reģionālo pašvaldību, darba devēju, darba ņēmēju un nodarbinātības iestāžu sadarbību, kā arī vietējā un reģionālā līmeņa labās prakses piemērus šajā jomā. Platformas veiksmīga darbība tiešām lielā mērā būs atkarīga no vietējo pārstāvju līdzdalības, jo tieši viņi visaktīvāk atbalsta iedzīvotāju ikdienas dzīvi un to vislabāk pārzina. Vēl viena no iespējām būtu – līdzīgi kā *EURES* tīklā – iekļaut pilsoniskās sabiedrības partnerus, lai paplašinātu platformas darbības jomu;

9. uzskata, ka platformai, kuras mērķis ir apmainīties ar informāciju, labu praksi un noteikt kopējus principus, varētu būt ievērojama pievienotā vērtība, ņemot vērā pašreizējo ekonomisko un finanšu krīzi un nepieciešamību pēc iespējas efektīvāk izmantot pieejamos cilvēku un ekonomikas resursus. Platforma sekmētu saskaņotu pasākumu plānošanu, lai cīnītos pret nedeklarēto darbu, taču, ņemot vērā, ka šī parādība ir vispārēja, tai pašā laikā jāapzinās, ka tās izskaušanai vajadzīgi konkrēti mērķēti pasākumi;

II. IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ

10. piesardzīgi vērtē to, ka Komisija nav dziļāk pamatojusi, vai tās priekšlikums dalībvalstu iesaisti platformā noteikt par obligātu ir savietojams ar to, ka saskaņā ar priekšlikuma juridisko pamatu, respektīvi, Līguma par Eiropas Savienības darbību 153. pantu, ir iespējams tikai paredzēt pasākumus, lai veicinātu dalībvalstu sadarbību. Norāda arī, ka Komisija, vērtējot priekšlikuma atbilstību subsidiaritātes un proporcionalitātes principam, ir aprobežojusies tikai ar juridiskā instrumenta izvēles (Eiropas Parlamenta un Padomes lēmums) un priekšlikuma kopējās pievienotās vērtības pamatojumu un nav pievērsusies faktam, ka dalība platformā ir obligāta. Tāpēc Komiteja apšauba priekšlikuma obligātā rakstura atbilstību subsidiaritātes principam;

11. uzsver nepieciešamību nekavējoties īstenot pieejamos un efektīvos visu dalībvalstu pasākumus, lai novērstu nedeklarētu darbu un fiktīvu pašnodarbinātību;

12. norāda, ka platformas izvirzīto mērķu efektīvai sasniegšanai būtu jāizmanto vietējo un reģionālo pašvaldību zināšanas un pieredze, ņemot vērā, ka tās sadarbojas ar nodarbinātības dienestiem, sociālā nodrošinājuma iestādēm, ieinteresētajām personām, formāliem un neformāliem iedzīvotāju tīkliem un tām ir tieša pieredze un zināšanas jautājumā par ēnu ekonomikas cēloņiem vietējā un reģionālā līmenī;

13. uzsver, ka platformai, pieņemot reģionāla vai Eiropas Savienības mēroga stratēģijas izpratnes veicināšanai par nedeklarēta darba problēmu, jākonsultējas ar vietējo un reģionālo pašvaldību pārstāvjiem, lai šīs stratēģijas nebūtu pretrunā vietējo un reģionālo pašvaldību izstrādātajām stratēģijām, kā arī neradītu papildu finanšu un administratīvo slogu. Tāpēc jānodrošina lielāka brīvība vietējām un reģionālajām pašvaldībām attiecībā uz to līdzdalības veidu platformas rīkotajos pasākumos;

14. norāda, ka nedeklarēts darbs ir sevišķi negatīva parādība, kas darba ņēmējiem liedz iespēju saņemt atbilstošu veselības aprūpi darba traumai, saslimšanu un profesionālo slimību gadījumos un izmantot valsts sociālo atbalstu, kas pienākas sociāli apdrošinātām personām, kā arī tos pakļauj nabadzības riskam, iestājoties pensijas vecumam, tai pašā laikā samazinot finansējumu publisko pakalpojumu paplašināšanai un to kvalitātes uzlabošanai. Tāpat nedeklarētā darbā bieži iesaistītas sievietes un pusaudži, kas Eiropas Savienības dalībvalstīs ir pilnīgi nepieņemami;

15. īpaši norāda uz nepieciešamību veicināt informatīvas un izglītojošas kampaņas izpratnes uzlabošanai par nedeklarēta darba negatīvajiem aspektiem, lai dažādas iedzīvotāju grupas, jo īpaši jauniešus, efektīvi informētu par šīs parādības izplatību, tās negatīvo ietekmi uz valstu ekonomiku un cilvēku dzīves līmeni, darba apstākļiem, sociālo drošību mūža garumā, kā arī vietējo un reģionālo pašvaldību iespējām paplašināt sniegto pakalpojumu spektru un uzlabot to kvalitāti; uzsver, ka atbildība gultas gan uz indivīdu, gan uz potenciālo darba devēju;

16. uzsver, ka, ņemot vērā vietējo un reģionālo pašvaldību nepastarpināto saikni ar iedzīvotājiem un to sadarbību ar darba devējiem to teritorijās, pašvaldības, saņemot valsts līmeņa atbalstu, var sniegt nozīmīgu ieguldījumu nedeklarēta darba apzināšanā un palīdzībā darba ņēmējiem, jo īpaši to visneaizsargātākajām grupām, iekļauties legālajā darba tirgū;
17. vērš uzmanību, ka pret nedeklarētu darbu ir ne tikai jācinās, bet arī jāsamazina šāda darba pievilcība un jāstimulē legāla nodarbinātība, piemērotos gadījumos samazinot nodokļu un administratīvo slogu;
18. atkārtoti norāda uz nepieciešamību nedeklarētu darbu apkarot, raugoties plašākā migrācijas kontekstā, jo šāda darba iespējas ir viens no stimuliem nelegālu migrantu ieplūšanai un izmantošanai darba tirgū⁽³⁾;

Platformas dalībnieki, mērķi un darbība

19. atzinīgi vērtē to, ka platformā kā novērotāji iesaistīti sociālie partneri, Eiropas Dzīves un darba apstākļu uzlabošanas fonds (*Eurofound*), Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūra (*EU-OSHA*), Starptautiskā Darba organizācija (*SDO*) un EEZ valstis, un aicina arī Reģionu komitejai kā Eiropas vietējo un reģionālo pašvaldību pārstāvim piešķirt tādu pašu platformas novērotāja statusu saskaņā ar ierosinātā lēmuma 1. panta 3. punktu;
20. uzskata, ka jāizvairās no lejupējas pieejas un ar nedeklarēta darba sociālajiem iemesliem jāstrādā vietējā līmenī, aktivitātes pielāgojot atšķirīgajām sociālajām, ekonomiskajām un ģeogrāfiskajām situācijām;
21. atzinīgi vērtē priekšlikumu platformas darbībā izmantot efektīvus instrumentus – zināšanu banku, savstarpējās uzticēšanās un pieredzes uzkrāšanu, kopīgas apmācības un personāla apmaiņu, vadlīnijas un kopējos darbības principus. Pašreizējos ekonomikas apstākļos šādi kopdarbības veidi ir īpaši svarīgi, paverot iespējas efektīvāk izmantot cilvēku un saimnieciskos resursus;
22. uzsver, ka ir svarīgi atbalstīt projektus, kas vērsti uz dažādu avotu datu salīdzināšanu to pārbaudes nolūkā konkrētās dalībvalstīs un starp dalībvalstīm, respektīvi, kuru mērķis būtu salīdzināt to publisko iestāžu datus, kas darbojas nodarbinātības un sociālās palīdzības jomā, lai problēmu iepazītu tuvāk un lai krāpšanas gadījumus atklāt kļūtu vieglāk;
23. atbalsta nodomu organizēt Eiropas mēroga kampaņas par nedeklarēto darbu. Jādara daudz vairāk, lai iedzīvotājus informētu par kaitējumu, ko nedeklarēts darbs un fiktīva pašnodarbinātība rada darba ņēmēju darba drošībai un veselībai, sociālā nodrošinājuma sistēmām, valsts, vietējo un reģionālo pašvaldību budžetiem un līdz ar to sabiedrībai kopumā. Ņemot vērā pašreizējo eirosepticismu izplatību Eiropā, būtu jo sevišķi svarīgi palielināt plašākas pilsoniskās sabiedrības izpratni par priekšrocībām, ko sniedz dalībvalstu nodarbinātības politiku koordinācija Eiropas Savienības līmenī;
24. aicina dalībvalstis apspriesties ar vietējām un reģionālajām pašvaldībām un/vai tās pārstāvošām organizācijām procesā, kura mērķis ir katrā valstī norīkot vienu vienotu kontaktpunktu kā platformas dalībnieku, kā arī iespējamo dalībnieka aizvietotāju;
25. mudina dalībvalstis un to kontaktpunktus skaidri noteikt attiecīgos vietējo un reģionālo pašvaldību un/vai tās pārstāvošo organizāciju pārstāvjus, ar kuriem veidot strukturētu dialogu un regulāri apmainīties ar informāciju par nedeklarētu darbu, lai šādā veidā nodrošinātu, ka valsts līmeņa pārstāvjiem ir pieejamas vietējā un reģionālā līmeņa zināšanas un pieredze. Tādējādi vienlaikus tiktu arī nodrošināts, ka informācija par valstu un Eiropas Savienības līmenī panākto progresu nonāk līdz vietējam un reģionālajam līmenim;

Turpmākie pasākumi

26. uzskata, ka platformas instrumentiem jābūt pieejamiem arī vietējām un reģionālajām pašvaldībām, lai tās varētu būt efektīvs sadarbības partneris valsts līmeņa iestādēm nedeklarēta darba novēršanā un atturēšanā no tā;

⁽³⁾ Cdr 9/2012 fin, atzinums "Vispārējā pieeja migrācijai un mobilitātei".

27. aicina dalībvalstis, Eiropas Komisiju un Eurostat sagatavot un ievākt vairāk un kvalitatīvākus datus par nedeklarētu darbu, ietverot arī vietējā un reģionālā līmeņa datus, lai tādējādi uzlabotu izpratni par šo problēmu un sekmētu centienus to risināt;

28. uzsver, ka ir svarīgi nodrošināt, lai novērtēšanas instrumentu, rādītāju un kopēju salīdzinošu analīžu izstrāde nenotiktu ar mērķi konkurējoši izvērtēt dažādu dalībvalstu situāciju, dalībvalstis sarindojot attiecīgā secībā, bet gan lai šie pasākumi būtu līdzeklis, kas dod iespēju apzināt šo parādību, sniegt ieteikumus un uzlabot zināšanas par nedeklarēta darba fenomenu ES darba tirgū;

29. pievienojas Eiropas Parlamenta 2014. gada 14. janvāra rezolūcijā Komisijai adresētajam aicinājumam apsvērt, vai nebūtu vērts ieviest Eiropas sociālās apdrošināšanas identifikācijas apliecību, kurā varētu saglabāt visus attiecīgos nodarbinātības attiecību pārbaudei vajadzīgos datus, piemēram, informāciju par sociālās apdrošināšanas statusu un darba laikiem;

30. uzsver, ka ir svarīgi, lai dalībvalstis nostiprinātu savus darba inspekciju resursus, jo SDO ir noteikusi mērķi: viens inspektors uz 10 000 strādājošajiem. Šajā nolūkā būtu jāizmanto valstu plāni darba inspekcijas instrumentu nostiprināšanai, kuriem vajadzības gadījumā var saņemt līdzfinansējumu no Eiropas struktūrfondiem;

31. aicina Komisiju ierosināt direktīvu, kurā būtu noteikti minimālie darba inspekciju standarti, kas dalībvalstīm jāievieš saskaņā ar SDO konvenciju Nr. 81. Šai direktīvai būtu jāregulē darba inspekciju sistēmas darbība un darba inspektoru pārrobežu apmācība, kā arī viņu pilnvaras un pienākumi.

III. IETEIKUMI GROZĪJUMIEM

1. grozījums

1. panta 3. punkts

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
<p>3. Ievērojot platformas reglamentā minētos nosacījumus, platformas sanāksmēs kā novērotāji drīkst piedalīties:</p> <p>a) starpnozaru sociālo partneru pārstāvji Savienības līmenī, kā arī sociālie partneri no nozarēm, kurās plaši izplatīts nedeklarēts darbs;</p> <p>b) pārstāvis no Eiropas Dzīves un darba apstākļu uzlabošanas fonda (<i>Eurofound</i>) un pārstāvis no Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras (<i>EU-OSHA</i>);</p> <p>c) pārstāvis no Starptautiskās Darba organizācijas;</p> <p>d) EEZ valstu pārstāvji.</p>	<p>3. Ievērojot platformas reglamentā minētos nosacījumus, platformas sanāksmēs kā novērotāji drīkst piedalīties:</p> <p>a) starpnozaru sociālo partneru pārstāvji Savienības līmenī, kā arī sociālie partneri no nozarēm, kurās plaši izplatīts nedeklarēts darbs;</p> <p>b) pārstāvis no Eiropas Dzīves un darba apstākļu uzlabošanas fonda (<i>Eurofound</i>) un pārstāvis no Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras (<i>EU-OSHA</i>);</p> <p>c) pārstāvis no Starptautiskās Darba organizācijas;</p> <p>d) <u>Reģionu komitejas iecelts pārstāvis;</u></p> <p>e) EEZ valstu pārstāvji.</p>

Pamatojums

Nemot vērā darba tirgus vietējo raksturu un platformas pienākumos plānotās aktivitātes ar vietējo un reģionālo dimensiju, piemēram, reģionālo stratēģiju pieņemšanu, platformas sanāksmēs kā novērotāju būtiski iesaistīt Reģionu komitejas ieceltu pārstāvi, kurš tādējādi pārstāvētu dalībvalstu vietējās un reģionālās pašvaldības.

2. grozījums

4. panta 1. punkts

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
<p>1. Lai izpildītu savu uzdevumu, platforma jo īpaši veic šādas darbības:</p> <p>a) uzlabo zināšanas par nedeklarētu darbu, izmantojot kopīgas koncepcijas un mērījumu instrumentus un sekmējot kopējas salīdzinošas analīzes un saistītu attiecīgo rādītāju izmantošanu;</p> <p>b) izstrādā analīzi, lai izvērtētu dažādu politikas pasākumu efektivitāti nedeklarēta darba izplatības ierobežošanā, tostarp preventīvie un represīvie pasākumi, kā arī vispārīgi atturēšanas pasākumi;</p> <p>c) izveido instrumentus, piemēram, zināšanu banku par dažādu praksi/pasākumiem, tostarp divpusējiem nolīgumiem, ko izmanto dalībvalstīs, lai novērstu nedeklarētu darbu un atturētu no tā;</p> <p>d) pieņem nesaistošas vadlīnijas inspektoriem, labas prakses rokasgrāmatas un kopīgus principus par pārbaudēm, lai apkarotu nedeklarētu darbu;</p> <p>e) izstrādā sadarbības formas, kas palielina tehnisko jaudu nedeklarēta darba pārrobežu aspektu risināšanai, pieņemot vienotu sistēmu kopīgu pārbaudžu veikšanai un personāla apmaiņas pasākumiem;</p> <p>f) izskata veidus, kā uzlabot datu apmaiņu, ievērojot Savienības datu aizsardzības noteikumus, tostarp izpēta iespējas izmantot Iekšējā tirgus informācijas sistēmu (IMI) un sociālā nodrošinājuma informācijas elektronisko apmaiņu (EESSI);</p> <p>g) izstrādā pastāvīgas apmācības iespējas izpildiestādēm un pieņem vienotu sistēmu kopīgas apmācības īstenošanai;</p> <p>h) organizē profesionālapskates, lai uzraudzītu dalībvalstu progresu nedeklarētā darba apkarošanā, tostarp sniedz atbalstu dalībvalstīm, lai tās īstenotu konkrētus Padomes ieteikumus saistībā ar nedeklarēta darba apkarošanu un novēršanu;</p> <p>i) uzlabo izpratni par šo problēmu, īstenojot vispārējas darbības, piemēram, Eiropas mēroga kampaņas, un pieņemot reģionālas vai ES mēroga stratēģijas, tostarp nozaru pieejas.</p>	<p>1. Lai izpildītu savu uzdevumu, platforma jo īpaši veic šādas darbības:</p> <p>a) uzlabo zināšanas par nedeklarētu darbu, <u>izstrādājot metodiku nedeklarēta darba mērīšanai</u>, izmantojot kopīgas koncepcijas un mērījumu instrumentus un sekmējot kopējas salīdzinošas analīzes un saistītu attiecīgo rādītāju <u>vairāk un kvalitatīvāku datu</u> izmantošanu;</p> <p>b) izstrādā analīzi, lai izvērtētu dažādu politikas pasākumu efektivitāti nedeklarēta darba izplatības ierobežošanā, tostarp preventīvie un represīvie pasākumi, kā arī vispārīgi atturēšanas pasākumi;</p> <p>c) izveido instrumentus, piemēram, zināšanu banku par dažādu praksi/pasākumiem, tostarp divpusējiem nolīgumiem, ko izmanto dalībvalstīs, lai novērstu nedeklarētu darbu un atturētu no tā;</p> <p>d) pieņem nesaistošas vadlīnijas inspektoriem, labas prakses rokasgrāmatas un kopīgus principus par pārbaudēm, lai apkarotu nedeklarētu darbu;</p> <p>e) izstrādā sadarbības formas, kas palielina tehnisko jaudu nedeklarēta darba pārrobežu aspektu risināšanai, pieņemot vienotu sistēmu kopīgu pārbaudžu veikšanai un personāla apmaiņas pasākumiem;</p> <p>f) izskata veidus, kā uzlabot datu apmaiņu, ievērojot Savienības datu aizsardzības noteikumus, tostarp izpēta iespējas izmantot Iekšējā tirgus informācijas sistēmu (IMI) un sociālā nodrošinājuma informācijas elektronisko apmaiņu (EESSI);</p> <p>g) izstrādā pastāvīgas apmācības iespējas izpildiestādēm un pieņem vienotu sistēmu kopīgas apmācības īstenošanai;</p> <p>h) organizē profesionālapskates, lai uzraudzītu dalībvalstu progresu nedeklarētā darba apkarošanā, tostarp sniedz atbalstu dalībvalstīm, lai tās īstenotu konkrētus Padomes ieteikumus saistībā ar nedeklarēta darba apkarošanu un novēršanu;</p> <p>i) uzlabo izpratni par šo problēmu, īstenojot vispārējas darbības, piemēram, Eiropas mēroga kampaņas, un pieņemot reģionālas vai ES mēroga stratēģijas, tostarp nozaru pieejas.</p>

Pamatojums

Platformas darbības efektivitāte sasniedzama ar pareiziem, pierādījumos balstītiem lēmumiem. Šim nolūkam nepieciešama kvalitatīva un plaša salīdzināmu datu bāze, kuras veidošanai jābūt vienai no pirmajām platformas darbībām, lai tā sekmīgi izpildītu savu uzdevumu.

3. grozījums

5. panta 2. punkts

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
2. Izraugoties pārstāvjus, dalībvalstīm jāiesaista visas publiskās iestādes, kuras ir iesaistītas nedeklarētā darba profilakses pasākumos un/vai pasākumos atturēšanai no tā, piemēram, darba inspekcijas, sociālā nodrošinājuma iestādes, nodokļu iestādes, nodarbinātības dienesti un migrācijas iestādes, turpmāk tekstā "izpildiestādes". Turklāt tās var saskaņā ar valsts tiesību aktiem un/vai praksi iesaistīt sociālos partnerus.	2. Izraugoties pārstāvjus, dalībvalstīm jāiesaista visas publiskās iestādes, kuras ir iesaistītas nedeklarētā darba profilakses pasākumos un/vai pasākumos atturēšanai no tā, piemēram, darba inspekcijas, sociālā nodrošinājuma iestādes, nodokļu iestādes, nodarbinātības dienesti un migrācijas iestādes, turpmāk tekstā "izpildiestādes". Turklāt tās var saskaņā ar valsts tiesību aktiem un/vai praksi iesaistīt <u>vietējās un reģionālās pašvaldības un</u> sociālos partnerus.

Pamatojums

Nemot vērā vietējo un reģionālo pašvaldību nepastarpināto saikni ar iedzīvotājiem, sadarbību ar darba devējiem un valdības struktūrām, kuru kompetencē ir nodarbinātības, nedeklarēta darba, sociālās drošības jautājumi, būtiski akcentēt arī pašvaldību ieguldījumu nedeklarētā darba problēmas apzināšanā, risinājumu meklēšanā un īstenošanā.

Briselē, 2014. gada 7. oktobrī

*Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Michel LEBRUN

ISSN 1977-0952 (elektroniskais izdevums)
ISSN 1725-5201 (papīra izdevums)

Eiropas Savienības Publikāciju birojs
2985 Luksemburģa
LUKSEMBURGA

LV